

NR: 3-2013

*Avståndet mellan makt och konst blir allt större
Svensk nycirkus har fått världsrykte
Arvoden dumpas i reklamfilmsbranschen*

SCEN & FILM

Teaterförbundets tidning

Vad är logiken med att låta bemanningsföretag ta över, Sjöstedt?

PREMIÄRFÖRESTÄLLNINGEN HAR GÅTT BRA – tycker vi – och skålar som vanligt med lite bubbel efteråt. Alla är glada, en inspirerande repetitionsperiod är över och nu ska vi varva ner med lite mat tillsammans – alla vi som jobbat tillsammans de senaste två månaderna. Vi skålar för det gemensamma slutresultatet, den konstnärliga produkten, föreställningen. När regissören klingar i glaset och reser sig för att hålla tal och tacka – så riktar sig tacket med all självklarhet, namn efter namn till alla yrkeskategorier. Inte bara skådespelare, scenograf och kostymtecknare, de som i våra avtal på institutionsteatrarna ingår i gruppen 2 a, konstnärlig personal.

Jag sitter och tänker på den senaste tidens debatt om att revisionsfirman Ernst & Young i Stockholm fått uppdraget av kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt att undersöka möjligheterna att outsourca de delar av verksamheten på Stockholms stadsteater som inte tillhör kärnverksamheten. Och vad är nu den? Vad och vilka är kärnverksamhet på en teater?

Svaret är enkelt: Alla!

UNDER DE SENASTE veckorna har jag blivit kontaktad av många medlemmar som är upprörda och förbannade. Som jag redan skrivit på Teaterförbundets webbsida så menar jag att teater är en kollektiv konst där resultatet är beroende av ett nära samarbete mellan olika yrkesgrupper. De som arbetar med ljud, ljus mask eller på snickeriet, måleriet, som attributör, smeder, patinerare, rekvisitörer är tillsammans med skådespelare, regissörer och scenografer en integrerad del av den konstnärliga processen. Liksom den administrativa personalen i form av producenter, marknadsförare med flera som medverkar till den konstnärliga slutprodukten.

Många delar min oro över vad som kommer att ske med kontinuiteten om verksamheten blir avhängig små outsourceade öar utanför teatern? Frilansande scenografer och kostymtecknare är beroende av att det finns en samlad erfarenhet på teatern, kompetens och kunskap av tidigare erfarenheter. Här kommer man att förlora ovärderlig historik om frilansarna hela tiden möter en ny bemanningsfirma. Och ska lära upp den om hur scenkonstens förutsättningar är. Jag glömmer aldrig det scenbygge jag

såg – där just snickeriet varit utlagt på snickare som säkert hade kompetens att bygga timmerstugor, men inte en vridscen, för den gick knappt att rubba.

Hela tanken på att skapa en rågång mellan det konstnärliga och tekniska arbetet går också helt på tvärs med de utbildningar som pågår vid bland annat Stockholms Dramatiska Högskola. Där är all utbildning konstnärlig – oavsett om det gäller mask- och perukdesign, teatertechnik eller de övriga tjugotalet grundutbildningar som rymms inom skolan. Det är en konstnärlig högskola och den examen man får är examen i ett yrke som arbetar med en konstnärlig produkt.

KULTURBORGARRÅDETS PLANER för Stadsteatern i Stockholm ska också ses i ljuset av att hon samtidigt drivit fram beslutet om att föra över Kulturhuset till Stockholms stadsteater. Å ena sidan ska teatern enligt de ägardirektiv hon signerat koncentrera resurserna till den konstnärliga verksamheten och upphandla tjänster från externa parter, å andra sidan ska Kulturhusets hela nuvarande verksamhet och personal gå in i Stadsteatern. Var är logiken?

Det är en himla tur att Sjöstedt inte har ett inflytande på filmens område. Då hade man knappast vid de senaste Guldbaggegalorna delat ut priser för bästa mask, ljud, ljus och visuella effekter.

Tänk om! Tänk rätt!

ANNA CARLSON
ORDFÖRANDE

PÅ OMSLAGET: WES PEDAN

FOTO: HÅKAN LARSSON

SCEN & FILM – TEATERFÖRBUNDETS TIDNING

Utkommer med åtta nummer per år och sänds utan särskild beställning kostnadsfritt till Teaterförbundets medlemmar.

Prenumerationspris: 350 kronor/år.

Ansvarig utgivare: **Jaan Kolk**. Chefredaktör: **Magdalena Boman**.

Layout: **Magdalena Boman**.

Grafisk form: **Mu ab**

Återkommande medarbetare: **Annicka Istemo, Gert Lundstedt, Kristian Pohl**.

Redaktionskommitté: **Åse Axberg, Frida Beckman,**

Mireille Bergenström, Eleonor Fahlén, Jens Karlsson,

Jaan Kolk, Minna Krook, Martyna Lisowska Söderberg.

Postadress: Teaterförbundet, Box 127 10, 112 94 Stockholm.

e-post: magdalena@mboman.se, magdalena.boman@teaterforbundet.se

Besöksadress: Kaplansbacken 2A.

Telefon: 08-441 13 00. Fax: 08-653 95 07. Redaktion: 070-664 55 59.

Annonser: **SB-Media AB**, Mia Lagerbäck Tel: 08-545 160 72.

Tryck: **DanagårdLitho**, Ödeshög 2013.

Repro: **Cicero Tryck och media**.

ISSN 2001-5518

Scen & film är medlem i Sveriges Tidskrifter

Pdf på tidningen finns på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se

11

20

26

30

Innehåll nr 3-2013

4 MÅNADENS BILD

Ljusträskare: Helena Holgersson

7 DUBBNINGSKONFLIKT I NORDEN

Nordiska skådespelarförbund bojkottar dubbningsföretag

11 LÖNEHÖJNINGAR FÖR FILMARBETARE I FRANKRIKE

Höjning av löner för de sämst betalda väcker protester.

12 UTÖVARE HÅLLS PÅ ARMSLÄNGDS AVSTÅND

Aktiva konstnärer blir allt ovanligare i beslutande organ.

16 INTERVJUN: GLORIA TAPIA

Idag stoltare än någonsin över att vara chilinare.

20 SVENSK CIRKUSUTBILDNING I TOPP

Scen & film besöker Doch - Dans och cirkushögskolan

26 REKLAMFILMSBRANSCHEN UNDER LUPP

30 OPERAREPUBLIKEN VILL UTMANA DEN KONSERVATIVA KONSTFORMEN

Nästa nummer kommer den 15 maj

Presstopp den 26 april

11 Ur den franska filmen "Goodbye Morocco"

20 Wes Pedan. Foto: Håkan Larsson

26 Skådespelaren Cecilia Forss som Cindy i Icas reklamfilm

30 Ur föreställningen "Tosca - eller fascist javisst".
På bild: Peter Kajlinger. Foto: Mats Bäcker.

Synintrycket

Namn: Helena Holgersson.

Ålder: 43 år.

Yrke: Ljumsästare, Kungliga Operan.

Aktuella uppdrag: Jobbar med "Turandot", "Giselle", "Karlsson på Taket" och om några veckor Mats Eks nya balett "Julia och

Romeo" och "Läderlappen".

Kulturupplevelse som inspirerar: Såg en föreställning av "Tosca" med Jonas Kaufmann som har en fantastisk scennärvaro. Den närvaro har även vår hovdansare Jan Erik Wikström. Sen är det alltid häftigt med folk som är bra på det de gör.

DET UPPSTÅR EN OTROLIG dramatik när en måne uppenbarar sig på scen i föreställningen "Turandot" som nu spelas på Kungliga Operan i Stockholm.

– Från början är det en ganska liten måne som träder fram ur molnen och som sedan växer sig allt större, det är ett vackert och starkt ögonblick i föreställningen, säger Helena Holgersson.

Molnen och månen projiceras framifrån scen på en skir slöja som skiljer publiken från kören. Upplevelsen för publiken blir att kören som ju först befinner sig ett blått rum sakta svävar ut i en ändlös rymd.

– Figuranterna som står längst fram rör sig också med stor värdighet på scen när de bär lamporna. Med musiken som spelas just då blir det visuellt starkt och mycket gripande. Det är en vilsam sekvens som i det närmaste upplevs som drömsk.

– Hela sekvensen överraskar eftersom vår "Turandot" är en ganska färgstark föreställning både musikaliskt och visuellt. Projektionen ger absolut en extra dimension åt scenbilden. Det lyfter synintrycket på ett fint sätt.

Martti Ekstrand heter konstnären som gjort projektionerna i "Turandot"

MAGDALENA BOMAN

lyfts med projektion

Viktigt digitalisera filmarvet

Om filmhistorien görs digital kan alla få del av den. SFI bjuder in till samtal med två ledande europeiska experter om möjligheter och hot kring vårt filmarv.

I FILMINSTITUTETS ARKIV finns över 2 500 svenska långfilmer och 6 000 kortfilmer i analogt format. Om dessa digitaliseras kan de bli tillgängliga på dvd, vod, biograf och andra kanaler. Det blir då möjligt för såväl allmänheten, som forskare och skolor att få del av vår filmhistoria – allt från stumfilm till En kärlekshistoria och Fucking Åmål.

Samtidigt pekar internationella bedömningar på att det är bråttom – om tio år kan det vara för sent. Nicola Maxxanti, chef för det belgiska filmarkivet och ord-

förande i ACE, den europeiska filmarkivfederationen och författare till EU-studien Challenges in the Digital Era for film heritage Institutions samt Mari Sol Pérez Guevara, Europas koordinator för filmarkivsfrågor vid EU-kommissionen.

Det kostar ungefärligen 300 miljoner kronor att digitalisera alla svenska filmer under kommande 20 år.

MAGDALENA BOMAN

Samtal i Bio Mauritz på Filmhuset, fredagen den 12 april, kl 09.30–11.30

21 nya jobb hos Teateralliansen

Teateralliansen nyanställer 21 skådespelare från och med den 15 maj 2013. Åtta av dessa bor utanför Stockholm:

Anna Azcarate, Jacob Ericksson, Anna Fahlstedt, Robert Fransson, Mats Granath, Joakim Gräns, Matthias Hahne Thorbjörnsson, Frida Hallgren, Tobias Hjelm, Jakob Hulcrantz Hansson, Sanna Krepper, Johannes Kuhnke, Per Lasson, Hulda Lind Johansdottir, Rasmus Lindgren, Ulrika Mannerfelt, Cecilia Milocco, Magnus Munkejö, Per-Johan Persson, Åsa Persson och Lennart R. Svensson.

Kulturrådet ger 3 miljoner i stöd

Kulturrådet fördelade drygt tre miljoner kronor till 36 projekt vid årets första stödombgång till internationell kulturverksamhet. Bland de som får stöd finns Cirkus Cirkör för en turné i Sydamerika med föreställningen "Wear it like a crown". Angereds Teater för samarbete med den etiopiska cirkusgruppen Circus Debre Behran. Och Dansens hus för en ny samtida dansfestival i Stockholm.

BAROMETERN

Behövs aktiva konstnärer i beslutande organ?

"Ja, konstnärer besitter en bred ekonomisk och politisk kunskap"

Mathias Lafolie, regissör:

– Ja, det är viktigt. Det finns en ide om att konstnärer inte har kompetens nog att fatta avgörande beslut och sitta i styrelser. Konstnärer besitter oftast en bred ekonomisk och politisk kunskap. När aktiva konstnärer sitter med i styrelser så måste de därför också få vara en stark röst i sammanhanget.

"Ja, vi måste kunna lita på att de som gör bedömningar kan fältet"

Anna Källblad, koreograf:

– Ja, det är jätteviktigt. Jag har ett exempel. Jag arbetar med en liten fri grupp, som sökt och fått EU-bidrag för ett deltagarbaserat konstprojekt. De anser att projektet håller hög konstnärlig kvalitet och är nyskapande. Som liten fri grupp har vi alltså tagit oss igenom nålsögat, och söker motsvarande summa hemmavid, men Kulturrådet säger nej, trots att de uppmuntrat oss att söka internationella pengar. Vi förstår inte hur de resonerar och befarar att de inte har tillräckligt konstnärlig kompetens att bedöma projektet. Vi måste kunna lita på att det finns aktiva konstnärer som kan sitt fält.

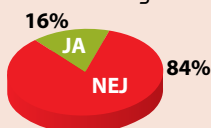
"Ja, självklart. Det är orimligt att utesluta aktiva kulturarbetare"

Jan Öqvist, scenograf:

– Ja, det är självklart. Kultur kan aldrig bli en produkt eller en vara. De som bäst känner till villkoren för konstnärligt utövande måste per definition bli kulturbärarna själva. Alliansregeringen har kapat kulturbegreppet och försöker systematiskt omdefiniera kulturens roll i samhället till att bli en fråga om underhållning eller en nyttofunktion som har sitt berättigande endast utifrån marknadsmässiga principer. Det är orimligt att utesluta aktiva kulturarbetare från styrelser eller beslutande organ inom relevanta områden. Inga andra branschorganisationer skulle tillåta att icke-kompetenta yttrade sig inom verksamhetens arbetsområde.

Fråga i förra numret:
Har du varit på en digital scenkonstföreställning?

Vad tycker du?
Behövs aktiva konstnärer i beslutande organ?

Svara **Ja** eller **Nej** på:
www.teaterforbundet.se

Risk för nordisk dubbningskonflikt

Norska skådespelarförbundet har varslat om bojkott mot dubbningsföretagen SDI Media och Dubberman och efter många månaders oenighet mellan parterna i Sverige förbereder Teaterförbundet att göra samma sak.

DET ÄR YTTERRST OVANLIGT med en nordisk konflikt, men med största sannolikhet blir det så, säger Ulf Mårtens, vd för Teaterförbundets rättighetsbolag.

Norska skådespelarförbundet inledde sin bojkott mot SDI Media och Dubberman den andra april. I Norge har båda dessa företag ensidigt sänkt sina tariffer till skådespelare för dubbningsinsatser, och bolagen har uttryckt en önskan om att få göra samma sak i Sverige.

– Här i Sverige har arvodena stått stilla sedan 2003. Och Teaterförbundet har i år krävt en ökning, men bolagen är inte på något sätt beredda att höja tarifferna, säger Ulf Mårtens.

Efter en längre tids oenighet strandade förhandlingarna. Hitills i år har Teaterförbundet slutit avtal med det största svenska dubbningsbolaget Eurotroll. Målet har därför varit att komma överens om ett avtal liknande det, också med SDI Media och Dubberman som båda är verksamma i Norden.

Den 8 april, efter scen & films pressläggning, höll Teaterförbundets medlemmar ett stormöte om hur det tänker gå vidare med konflikten. En organiserad blockad mot de två företagen i Sverige skulle innebära att ungefärligen 100–150 anställningar i Stockholm skulle bojkottas.

MAGDALENA BOMAN

Nytt avtal med SVT och UR ger höjd ersättning

Teaterförbundet har träffat en ny överenskommelse med public service om ersättningar. Men en del avtalsarbete återstår.

TEATERFÖRBUNDET HAR TRÄFFAT ett avtal med public-serviceföretagen Sveriges Television och Utbildningsradion om ersättning för medverkan, minimilöner med mera.

Uppgårelsen är ettårig och ger i sin helhet en uppräkning med två procent som gäller retroaktivt från årsskiftet.

När det gäller överföringar av teaterföreställningar som ligger ute på SVT Play så har ersättningarna höjts med 14 procent.

När det däremot gäller återutsändning av sådana inspelningar har parterna ännu inte lyckats nå en slutgiltig uppgörelse utan

har i avvaktan på en sådan kommit överens om att SVT/UR då betalar en ersättning om 14 procent av grundersättningen.

Om samproduktioner återutsänds är parterna eniga om att Sveriges Television och Utbildningsradion ska tillämpa gällande avtal med Teaterförbundet och att uppgörelsen omfattar avtalets samtliga medverkande och upphovsmän.

Parterna är också överens om att tillätta en arbetsgrupp för att se över ersättningsfrågor för kostymtecknare och scenografer – tanken är att kostymtecknarnas insatser ska jämföras med scenografernas.

Först i förhandlingarnas slutskede fick Teaterförbundet kännedom om att SVT/UR planerar att börja sända sina kanalers innehåll direkt över internet.

Teaterförbundet anser därför att man aldrig fick möjlighet att bedöma vad följderna eller värdet av detta kan bli.

SVT delar inte den synen, men för att inte fördröja slutförhandlingen har parterna bestämt att diskutera frågan vidare under 2013.

GERT LUNDSTEDT

Scen & film nr 3 2013 7

Mindre biografer tar upp kampen mot jätten SF

En ny samarbetsorganisation – Riksföreningen Biograferna har bildats för att stärka mångfalden och relationen till den lokala publiken.

NÅGRA MINDRE kommersiella och ideella biografägare tar nu upp kampen mot biojätten SF och Svenska bio, som till hälften ägs av SF. Riksföreningen Biograferna bildas i ett skede när den digitala visningstekniken gör det möjligt att sprida ett rikare utbud av filmer. Bakom initiativet står Bydegårdarnas riksförbund, Folkets Hus och Parker, Riksföreningen Folkets bio och Föreningen Våra gårdar, samt privata och kommunala biografägare.

– Vi ser oss i första hand som en lobbyorganisation. Den ersätter inte Biogra-

fägarförbundet som branschorganisation. Men vi har ett behov av att kunna driva våra frågor utan att bli nedröstade i biografägarförbundet, säger kulturchef Gunno Sandahl på Folkets Hus och Parker.

Riksföreningen Biograferna kommer bland annat att slåss för att kommunerna ska ta ett större ansvar för att det finns biografer och visningsmöjligheter ute i kommunerna.

Kommer den nya samorganisationen kunna stärka distributionsmöjligheterna av svensk spel- och dokumentärfilm?

– Nej det vill jag inte påstå direkt. Vi måste först övertyga distributörerna att inte favorisera SF i första hand. Däremot vill vi i större utsträckning stötta dokumentärfilmen. Vi driver en fråga om arrangörsstöd för att göra det möjligt att inte bara ta filmen till mindre orter och biografer utan även locka med skådespelare och regissör till platsen vid lansering av filmerna på nya orter. Det är en fråga vi kommer att driva i Riksföreningen Biograferna.

MAGDALENA BOMAN

HALLÅ DÄR...

"Västerbotten ska bli bäst på berättarteater"

Hallå där, Francesca Quartey, som 1 juli blir ny vd och teaterchef på Västerbottenteatern och tar över efter Med Reventberg som går i pension. Hur känns det?

– Det är oerhört roligt och jag känner mig förvåntansfull och mycket ödmjuk

inför uppgiften. Jag gillar och trivs i Norrland och ser verkligen fram mot mitt nya jobb.

Du är en av tolv som 2005–06 gick den årliga utbildningen "Ledarskaps- och mentorprogram för kvinnor inom scenkonstbranschen" som arrangerades av Scenkonst och Teaterförbundet. Vad har det betytt för dig?

– Utbildningen gav mig kraft och råg i ryggen att ta mig an uppgiften som chef. Den gjorde att jag nu går in med öppna ögon i vad det innebär att leda en teater.

Fick du någon aha-upplevelse under tiden?

– Tidigare hade jag en bild av att en chef nog måste vara lite kontrollerad och kanske inte så spontan som jag är. Men under programmet kom jag till insikt i att jag

inte kan vara någon annan än den jag är, att det inte går att föreställa sig. Varje chef har sin individuella kapacitet, styrkor och svagheter. Det känns också bra att veta att jag är enhetligt vald av teaterns styrelse.

Vilka är dina främsta styrkor?

– Jag har en stor portion entusiasm och är en visionär med storslagna tankar och idéer.

På vilket sätt kommer det att synas framöver på Västerbottenteatern?

– Mitt största mål är det som också är teaterns mål: Att vi ska bli Europas ledande berättandeteater. Jag kommer att försöka ta tillvara och utveckla den starka traditionen av episkt berättande som finns både på teatern och i regionen. Och jag är inte främmande för internationellt samarbete. Jag har tidigare samarbetat i flera år med exempelvis nationalteatern i Ghana.

Vilka utmaningar ser du framför dig?

– Jag inser att en ny chef kan väcka en del oro. Min avsikt är att vara lyhörd och ha respekt för att jag kommer till ett hus fullt av kunskaper. Men samtidigt ser jag mig själv som en möjlig katalysator till

förändring, att vi tillsammans både bygger något nytt och tar till vara på det som varit. Jag vill ha fötterna djupt rotade i myllan och huvudet uppe i himlen.

GERTRUD DAHLBERG

Här jobbar de övriga från ledarskapskursen: Petra Brylander, teaterchef (tillsammans med Jesper Larsson), Malmö Stadsteater. Karin Enberg, teaterchef, Norrbottensteatern. Lena E Forslund, teaterchef, Samiska Teatern. Kajsa Giertz, teaterchef, Teater Västmanland. Ulrika Skoog Holmgaard, vd och Förbundsdirektör, Svensk Scenkonst. Christina Hörnell, körmästare, Kungliga Operan. Ulrika Josephsson, slutade vid årsskiftet som VD och konstnärlig ledare på Folkteatern, Göteborg. Charlott Neuhauser, styrelseordförande i Draken Teaterförlag AB. Nina Röhlcke, ff kulturhuschef, Kulturhuset, Stockholm. Maria Sundqvist, konstnärlig ledare, Operaverkstan, Malmö. Helena Wessman, vd och konstnärlig ledare, Göteborgs symfoniker.

Allt fler frilansare förväntas fakturera för sina jobb. Men det är inget krav att du gör det själv. Teaterförbundet löser det med sin faktureringservice. Och nu kan du även få hjälp att fakturera för utlandsjobb.

Fakturera genom Teaterförbundet, frilansare!

DET ÄR INTE OVANLIGT att frilansare inom Teaterförbundet förväntas fakturera för de jobb de gör. Men att fakturera förutsätter att den som gör jobbet är egenföretagare med f-skattsedel.

Den som inte vill ha eget företag – för att till exempel ha trygg tillgång till a-kassan – kan använda Teaterförbundets faktureringservice som Teaterförbundets Servicebolag erbjuder förbundets medlemmar.

– Vi försvarar rätten att vara anställd i korta jobb, och ser faktureringservice som ett viktigt stöd för den som värnar att vara anställd i förhållande till a-kassan. Istället för att ha företag så använder man den här servicen, säger förbundsdirektör Jaan Kolk.

Faktureringservice har nu funnits i tio år. En nyhet är att man nu även kan få hjälp att fakturera för utlandsjobb inom EU (inklusive Norge och Schweiz).

Efter att ha kommit överens med uppdragsgivaren om villkoren för jobbet fyller man i blanketten ”Anmälan om faktureringservice” på Teaterförbundets hemsida (det går även att posta blanketten).

Faktureringservice ser sedan till att

pengarna kommer till medlemmen. Från den uppgjorda ersättningen dras utöver skatt även sociala avgifter och avtalade försäkringar och pensioner (det är därför viktigt att inkludera kostnaderna för de avtalade försäkringarna när du gör upp priset med arbetsgivaren).

AVGIFTEN FÖR faktureringservice är fem procent av arvodet, men lägst 200 kronor.

– Om man som jag är ointresserad av siffror och inte egenföretagare så är faktureringservice bra, säger skådespelerskan Lena Tolstoy som använt servicen under sex-sju år.

– Det är enkelt att fylla i blanketterna, enkelt för arbetsgivaren och avgiften är obetydlig i jämförelse med allt vad det innebär att ha eget företag.

Scen- och burleskartisten Evelina Roos instämmer.

– För mig är det ett bra alternativ till att starta eget. Jag rekommenderar servicen även om man där ibland kunde vara alertare med att driva in fakturorna.

– Det finns andra sådana här serviceföretag, men faktureringservice ser till att

även försäkringar och pensioner dras av och avsätts. Och skulle det vara något har man ett förbund som kan trycka på. Det är bra.

GERT LUNDSTEDT

Läs mer om faktureringservice på TFs hemsida: www.teaterforbundet.se.

Gå in under medlemskap och medlemsförmåner eller sök på faktureringservice.

Det finns även ett annat företag som heter Frilans finans som erbjuder liknande tjänster som Teaterförbundet, men mot en högre avgift: de tar sex procent av faktureringsbeloppet.

Frilans finans gör avdrag för skatt och sociala avgifter, men inte för pension. Det gör däremot faktureringservice.

Frilans finans har en olycksfalls- och livförsäkring – motsvarande kollektivavtalade livförsäkringsskyddet som finns i ITP-planen. Och det går att fakturera för utlandsjobb oavsett land.

KONSTNÄRSNÄMNDEN

Stipendier och bidrag inom film, teater, dans

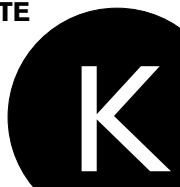
PROJEKT BIDRAG OCH ARBETSSTIPENDIER

Sista ansökningsdag 17 oktober 2013

INTERNATIONELLT KULTURUTBYTE OCH RESEBIDRAG

Löpande ansökan, beslutas 4 gånger/år, se kalendarium på hemsidan

www.konstnarsnamnden.se
Telefon 08-506 550 00

PRATA MED OSS!

Följ oss på Facebook och Twitter

facebook.com/Teaterforbundet
twitter.com/Teaterforbundet

Teaterförbundet
/ för scen och film

Förslag på framtida filmavgift

Om två år löper det "nya" filmavtalet ut och allt fler talar om behovet av att tänka nytt. SFI föreslår att en filmavgift bakas in i den framtida public service-avgiften. Vad tycker branschen om förslaget?

I FÖRRA NUMRET AV Scen & film pekade Svenska Filminstitutets vd Anna Serner på det förslag som hon och institutet lade fram som svar på förra årets public service-utredning. Tanken är att en öronmärkt filmavgift bakas in i den framtida public service-avgiften.

Håkan Bjerking, ordförande i Sveriges Filmregissörer, och Anna Carlson, ordförande i Teaterförbundet, skulle helst se en svensk realisering av den polska modellen för filmfinansiering: en lagstadgad avgift som betalas av de som visar, hyr ut eller säljer film, och som går direkt till produktion.

– SFIs förslag om att bygga ut public service-avgiften för att finansiera filmstöd är värt att undersöka – men innebär kanske en omväg, säger Anna Carlson.

Hon menar dock att alla förslag som innebär en satsning för ökad kvalitetsfilmsproduktion är intressanta.

Gunilla C Carlsson (S), ordförande i riksdagens kulturutskott hoppas att den pågående utredningen av radio- och tv-av-

giften kommer i mål innan året är slut.

– Vi tror att det är svårt att föra in en "film-avgift" i direktiven för utredningen om radio- och tv-avgiften, då tanken är att den utredningen ska komma igång inom kort. Det är komplicerat nog som det är med radio- och tv-avgiften. Men i och med att Svenska filminstitutet har lyft frågan finns den på bordet, säger Gunilla C Carlsson.

Samtidigt ser kulturutskottet att det är ytterst angeläget att sätta igång arbetet med att följa upp filmavtalet och ställa frågor kring hur den framtida filmpolitiken ska vara utformad.

Kasper Collin och Marta Dauliute från Oberoende filmares förbund, Off, menar att man måste våga diskutera allt som kan ge en stark kulturpolitik inom filmområdet istället för "det näringspolitiskt styrda filmavtalet".

– Anna Serners förslag är intressant, men behöver utredas närmare. Vi föreslår en arbetsgrupp som saknar representation från filmavtalsparterna, vilken utreder

förslag och diskuterar fram en ny och visionär svensk filmpolitik, säger Collin och Dauliute.

Film & tv-producenterna avstår i nuläget att kommentera Svenska filminstitutets förslag. Och kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth låter meddela att arbetet med både public service-propositionen och lösningen för att hitta en hållbar och långsiktig lösning för radio- och tv-avgift pågår.

– Regeringen vill gärna ha ett fortsatt filmavtal efter 2015, men det är naturligtvis beroende av att det finns parter som vill ha ett sådant avtal och det är för tidigt att spekulera i. Däremot kan jag konstatera att Mats Svegfors, som ju utredde frågan så sent som 2009, menar att i det fall vi inte har ett avtal med flera parter är förslaget att ersätta det med en höjd moms på biografbiljetter från 6 till 25 procent för att kunna finansiera den framtida filmen, meddelar kulturministern.

LOVE KLEIN SVENSSON

BAKGRUND

50 år med filmavtalet är mer än tillräckligt

DET FÖRSTA FILMAVTALET trädde i kraft den 6 mars 1963 och har alltså tjänat som den svenska filmpolitikens viktigaste aktstycke i 50 år. Det råder ingen oenighet om att filmavtalet var en viktig reform, som vitaliserat filmproduktionen och stärkt den konstnärliga kvaliteten.

Under senare år har kravet på andra lösningar och en övergång till en helstatlig finansieringsform gjort sig alltmer gällande. Den frivilliga avtalsmodellen har ifrågasatts på flera grunder, bland annat parternas svårigheter att komma överens och misslyckandet med att få med nya parter. Avtalet har också kritiserats för att inriktningen på kvalitet och förnyelse blivit eftersatt.

50 år med filmavtalet borde vara mer än tillräckligt. Det är obekant om Filminstitutet förbereder något jubileumsfirande. Några devota hyllningar kommer troligtvis inte att framföras. Kanske blir firandet istället en startpunkt för diskussionen om en ny väg för svensk film.

Teaterförbundet har tidigare föreslagit en filmlag med innebörd att alla som visar, säljer eller hyr ut film ska bidra till finansieringen av filmstödet. Filminstitutet har nyligen föreslagit en radio-tv-filmavgift.

Många länder ger offentligt stöd till inhemsk filmproduktion. Det finns en flora av stödformer, som huvudsakligen bygger på regleringar i lagstiftningen. Det handlar om direkt statligt stöd, regionala stöd, skatterabatter, förmånliga lån eller avgifter på olika former för filmdistribution.

De mest utvecklade systemen finns i Frankrike och Tyskland. (Se baksidan!) Grundläggande är avgifter på filmvisning, videodistribution, tv-visning och vod (video on demand). Sedan 2005 har Polen med framgång slagit in på den vägen och där utgår dessutom skatt på intäkter från kabel- och internetleverantörer.

Trots att många politiker uttalar sig om filmens betydelse är det få som engagerar sig i filmpolitiken, eftersom det finns ett filmavtal, som reglerar villkoren. Finns

det någon politiker som bryr sig om den konstnärliga utvecklingen? Någon som intresserar sig för automatstödet konsekvenser? Ett stöd som inte bara förminskar utrymmet för konsulenternas förhandsstöd utan också väsentliga delar av målen för filmavtalet; kvalitet, jämställdhet, mångfald.

Filmavtalets initiativtagare Harry Schein var tydlig med syftet, det skulle inte stimulera en näringsgren utan en konstnärligt ambitiös filmproduktion. Schein slet mycket för sitt filmavtal, men sa själv att andra hade avgörande inflytande. Utan finansminister Gunnar Sträng hade det inte blivit någon filmreform, skriver Schein i sin bok "I själva verket". Sträng gav "uttryck åt en alldeles klar, kulturpolitisk radikalism".

Det är förmodligen det vi behöver igen – en kulturradikal finansminister. För filmens skull.

GUNNAR FURUMO

Filmen *Goodbye Morocco* gick nyligen upp på de franska biograferna. Enligt producenten Bertrand Gore hade den här filmen aldrig kunnat produceras med ett franskt filmteam, om man hade varit tvungen att betala personalen enligt kollektivavtalet. "Vi har producerat filmen med 2,5 miljoner euro. Att hitta mer var omöjligt", säger han till tidningen *Le Monde*.

Låga löner till filmarbetare väcker heta känslor i Frankrike

Kvalitetsfilmen i Frankrike hotas av ett nytt kollektivavtal, hävdar uppretade producenter för auteur-filmer.

– Kulturen kan inte finansieras genom att personalen får för dåligt betalt, säger facken bakom överenskommelsen.

I KÖLVATTNET TILL Gérard Depardieus hastiga skatteflykt till Ryssland i vintras, uppstod en debatt om kända franska skådespelares "oproportionerligt" höga arvoden. I vissa fall skulle de bidra till att göra publiksuccéer olönsamma.

Den aktuella debatten handlar om motsatsen, att en höjning av lönerna för de sämst betalda, hotar ett stort antal kvalitetsfilmer.

I skottlinjen ligger ett nytt kollektivavtal, som ska garantera att tiotusentals filmarbetare, som inte är skådespelare, får minimilöner.

Både kulturministern och arbetsmarknadsministern stödjer överenskommelsen, som har tecknats mellan flera fack och en del av producenterna.

Men det möts alltså av kraftig kritik bland annat från producenter av auteur-filmer.

De vill ha ett annat avtal, som gör att personalen ska få betalt i förhållande till filmernas budgetar. Annars kommer många filmer att göras utomlands i framtiden, och landet förlorar tusentals arbetstillfällen, säger de.

Men Laurent Blois, hos facket SPIAC-CGT, berättar att det omdiskuterade kollektivavtalet har föregåtts av flera års förhandlingar. Han säger att CGT inte önskar att filmproduktionen minskar, men att det är absurt att tro att det går att tillverka film till vilket pris som helst.

– Många människor vill göra film idag. Antalet lågbudgetfilmer har ökat under de senaste åren, och arbetsvillkoren har för-sämrats, säger han.

Drygt 200 filmer görs årligen i Frankrike. Det nya kollektivavtalet hotar ett 70-tal kvalitetsfilmer hävdar kritikerna.

CGT påstår att det skulle räcka med 10

miljoner euro i ökade statliga bidrag för att problemet skulle vara löst.

– Nu finansieras en del av den franska filmen genom att folk är underbetalda. Och indirekt också genom a-kassan. Det är inte normalt, säger Laurent Blois.

Men med tanke på den franska statens knackiga finanser, är det osannolikt att de offentliga bidragen till filmen kommer att öka under den närmaste tiden.

ANNA TRENNING-HIMMELSBACH

Avtalet omfattar alla filmarbetare, utöver skådespelare. Minimilönerna sträcker sig från 600 euro till drygt 2000 euro i veckan. Påkläderskor ingår i den lägst betalda kategorin, och filmregissören i den mest betalda. Enligt det nya kollektivavtalet kan lågbudgetfilmer få dispens från minimiarvodena under en tidsbegränsad period.

Kulturutövare stängs ute från styrelserna

Principen om armlängds avstånd är en fin idé. Men frågan är om begreppet idag spelat ut sin roll, när chefer och organisationsproffs får allt större inflytande i styrelserna för anslagsgivande myndigheter, samtidigt som utövarna blivit alltmer perifera.

UTTRYCKET ARMLÄNGDS avstånd myntades av ingen mindre än den banbrytande nationalekonomen John Maynard Keynes, när riktlinjerna för en modern kulturpolitik drogs upp i Storbritannien efter andra världskriget. Övergreppen på kulturområdet i 1930-talets diktaturer skulle aldrig kunna upprepas.

Armlängds avstånd fick inflytande vid reformeringen av svensk kulturpolitik 1974. Men svenska staten har aldrig varit riktigt bekväm med att dess pengar ska användas bortom kontroll av redliga statstjänare. För att se till att inte kulturutövare härjar vilt med skattemedlen är det regeringen som utser styrelseledamöterna hos anslagsgivande myndigheter som Kulturrådet, Konstnärsnämnden och Filminstitutet.

Principen 1974 var att politiker, tjänstemän och kulturutövare skulle balansera varandra i styrelserna: röster från den fria kulturlivet skulle samsas med statsfinansiellt förnuft. Nu misstänker många att denna balans har rubbats till statens fördel.

Till styrelseledamöter utses förvaltnings- och organisationsproffs, som kanske har någon merit som utövare långt tillbaka i

tiden, men som främst meriterat sig som administratörer.

Tanken med armlängds avstånd är inte bara att det ska gå vattentäta skott mellan politisk makt och konst, utan också att sakkunskap ska respekteras. De som är bäst på att göra konstnärliga kvalitetsbedömningar är utövarna själva. Nu riskerar utövarna att bli alltmer perifera. Heta diskussioner på senare år om vad som egentligen är konstnärlig kvalitet leder till misstro mot utövare. De ses som elitistiska kravmaskiner som inte kan ta långsiktigt kulturekonomiskt ansvar.

Anna Söderbäck, ordförande i KLYS, Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd, tycker sig se en förändring.

– Jag har ingen kritik mot de personer som sitter i styrelserna just nu, det är mera en känsla av att principen indirekt ifrågasätts.

KLYS HAR INGA UTTALADE krav på proportionalitet, till exempel ett 50–50-förhållande mellan utövare och administratörer. Men man vill slå fast vikten av att ha en bättre representation av utövare.

Illustration: Ilkka Isaksson

– Tidigare gav vi förslag på representanter för konstarna, och fick gehör för våra förslag. Men det har blivit allt svårare att komma till tals som kulturskapare, kanske uppfattas det som krångligt om utövarna får stort utrymme med sina synpunkter.

Samtidigt ser Anna Söderbäck en ljuspunkt i utvecklingen.

– Vi var kritiska när regionaliseringen av kulturpolitiken lanserades. Men samverkansmodellen har faktiskt inneburit att kulturskaparna fått större inflytande på regional nivå, samtidigt som inflytandet på nationell nivå minskat. I och med att regionerna är noga med att lyssna på utövarnas synpunkter när man sammanställer sina kulturplaner, så kan KLYS komma ut regionalt. Vi har också haft stor hjälp av SKLs arbete med regionernas kulturpolitik. Det är en ny påverkansyta, och regionala politiker verkar ta seriöst på att lyssna till kulturskapare.

Gunnar Bergdahl, filmkritiker och kulturchef på Helsingborgs Dagblad, satt i Filminstitutets styrelse i början av 2000-talet. Han hyser inga tvivel om att det har skett en omläggning av principerna i styrelsetillsättningarna.

– De avspeglar kommersialiseringen av hela samhället. Styrelserna betraktas som företagsstyrelser, som ska drivas på effektivaste entreprenörssätt. Det har verkligen hänt något dramatiskt.

Bergdahl satt i Filminstitutets styrelse tillsammans med skådespelaren Susan Taslimi, filmaren Christina Olofsson, producenten Lars Jönsson och skådespelaren Viveka Seldahl.

– Det var liv i luckan och hårda ifrågasättanden. Tillsammans kunde vi föra fram konstnärliga synpunkter gentemot affärsmässiga och administrativa representanter. Nu är konstnärnsrepresentanterna mera ett slags kulturella alibin.

FILMAREN GÖRAN DU REES satt i Filminstitutets styrelse 2006–2010. Filmavtalen är avgörande för hur styrelserna tillsätts, och dessa avspeglar hierarkierna i filmvärlden.

– Kulturdepartementets inflytande har minskat på senare år, till förmån för filmbranschen, det vill säga biografägarna och produktionsbolagen. Filmavtalet har utvattnats, en gång var det till för att säkra kvalitetsfilm, utan kvalitetsstöd hade det exem-

pelvis inte blivit några Bergmanfilmer, säger Göran Du Rees.

Han ser samma utveckling över hela Europa, minskat inflytande för konstnärligt syftande filmare. Samtidigt påpekar han att styrelseledamöter sitter som individer, inte som representanter för organisationer eller intressen.

– Våldigt få ärenden handlar om filmpolitik egentligen, det rör sig mest om strukturfrågor, inte konstnärliga beslut. De stora filmkritiska, visionära samtalen förs inte där, som filmare blir man i stället indragen i avgöranden man har svårt att förhålla sig till.

Starkast verkar utövarinflytandet fortfarande vara i Konstnärsnämnden. I sittande styrelse på elva personer finns åtminstone fyra som kan betraktas som utövare. Koreografen Kajsa Giertz är numera teaterchef och hamnar därmed på producentsidan.

HETAST HAR STRIDEN STÅTT om Kulturrådets styrelse. 2010 meddelade Dagens Nyheter att den sista konstnärrepresentanten "rensats ut". Men nya har kommit till. I dagens styrelse finns åtminstone två utövande konstnärer, tonsättaren Tebogo Monnagotla och bildkonstnären Charlotte Gyllenhammar. Ordföranden Kerstin Brunberg står som journalist, men är förstås framför allt chef, eller "ledare" som det heter nuförtiden.

Stockholms stadsteaters chef Benny Fredriksson är även han ledare och administratör. Dokumentärfilmaren (tidigare moderaternas presschef) Martin Borgs ifrågasattes vid sin utnämning på

grund av sin liering med nyliberala tankesmedjan Timbro.

Bildkonstnären, scenografen och dramatikern Marianne Lindberg de Geer var den som DN menade rensades ut 2010. Hennes egen erfarenhet av tiden i Kulturrådsstyrelsen är annars att "det är en mycket väl fungerande styrelse med livfulla kontakter med både arbetsgrupper och departement och ovanligt högt i tak."

Alltsammans avspeglar en principförändring och strukturrationalisering i myndighetsutövningen på kulturområdet. Egentligen är detta stridsäpplets kärnhus. Från den moderna svenska kulturpolitikens inledning härskade en representativitetssyn, en Saltsjöbadsanda och sammanvägningsprincip likvärdig med den som rådde i andra verkställande offentliga organ. Alla intressen skulle finnas på plats, och balans skulle råda mellan inflytandet. Folkhemmet i miniatyr.

Sedan har det skett en principiell strukturrationalisering. Mest konkret under Kristina Rennerstedts tid som generaldirektör för Kulturrådet. Då minskades antalet styrelseledamöter kraftigt, och den personliga kompetensen blev vägledande för valet, inte representativiteten på kulturfältet. En styrelseledamot blev en slags oväldig vis man eller kvinna med hög styrkompetens, en byråkratisk generalist, inte en detaljsakkunnig i konstnärliga frågor eller någon som sitter på mandat för en organisation. Därmed minskade också antalet möjliga styrelseledamöter, vilket i sig minskar utövarinflytandet.

Om man jämför Kulturrådets styrelse 1993 med dagens blir

förändringen slående. Då satt tre politiker, två borgerliga och en socialdemokrat, Teaterförbundets ordförande, ytterligare en fackrepresentant samt två renommerade författare, en bildkonstnär, en bibliotekarie och en länsteaterkonsulent i en 13 personer stark styrelse. Idag är antalet halverat.

DET PRIVATA NÄRINGSLIVETS intåg är uppenbart, ekonomutbildning har blivit en merit även i kulturvärlden, i synnerhet när det är så kallade kulturella näringar som ska främjas snarare än konst. Alltsammans ansågs befrämja beslutsamheten. Myndigheten slapp ifrån det ”krängel”, det vill säga utövarnas partsinlagor, som Anna Söderbäck talar om. Eller det ”liv i luckan” som Gunnar Bergdahl uppskattade på Filminstitutet. Att intresseorganisationernas inflytande minskar är alltså resultatet av en högst medveten förvaltningsstrategi.

Teaterförbundets förbundsdirektör Jaan Kolk instämmer i bilden av att intresseorganisationerna stängs ute från styrelsetillsättningarna. Han ser också en fortgående administrationscentrering:

– Skådespelare tycks förvandlas från särintresse till allmänintresse genom att de blir teaterchefer. Utövarne bör helst bli chefer innan de kan komma ifråga för styrelseposter. Administratörsinresset tycks ligga mest i linje med statens styrelsestrategier. Numera är det utövarna som hålls på armlängds avstånd.

BJÖRN GUNNARSSON

Filminstitutet

Styrelsen utses av regeringen. SFls produktionsstöd fördelas av självständigt arbetande filmkonsulenter, som värderar projekt utifrån både ett konstnärligt och ett finansiellt perspektiv. Filmkonsulenterna kan självständigt fatta beslut om utvecklingsstöd, men för produktionsstöd tas beslut av vd på delegation av Filminstitutets styrelse. Konsulenterna lämnar förslag och beslutsunderlag.

Konstnärsnämnden

Fördelar bidrag och stipendier till individer, inte grupper och institutioner. Styrelsen utnämns av regeringen, fattar beslut om tilldelning av långtidsstipendier efter beredning i arbetsgrupper. Arbetsgrupper inom musik, teater, dans och film fattar beslut om tilldelning av korttidsstipendier och fondmedel. Arbetsgrupperna utses av styrelsen.

Kulturrådet

Styrelsens nio ledamöter utses av regeringen och de har fullt ansvar för verksamheten. Generaldirektören ansvarar inför styrelsen för den löpande verksamheten. För att garantera sakkunskap vid bidragsfördelningen tillsätter styrelsen arbetsgrupper och referensgrupper med kvalificerade ämnesexperter. Styrelsen bestämmer vilka arbetsgrupper som ska finnas och vilka ledamöter de ska ha. På delegation av styrelsen fattar arbetsgrupperna beslut om bidrag inom respektive konstområde.

Det är en rikedom att ha vuxit upp som blatte

Hon var 16 år när hon Guldbaggenominerades för sin första roll som Nora i "Agnes Cecilia – En sällsam historia". Sedan tog det tio försök innan Gloria Tapia kom in på Scenskolan. Men det var mödan värt för det är på scenen hon hör hemma.

GLORIA TAPIA VERKAR LITE vilsen. "I dag ska vi åka vidare mot... vad heter det..."

"Karlstad? inflikar jag i telefonluren eftersom jag råkar ha turnéschemat för den hyllade Jonas Hassen Khemiri-pjäsen hon spelar i framför mig. Efter premiär på Malmö Stadsteater är "Jag ringer mina bröder" på Riksteaterturné och Gloria Tapia befinner sig i Skellefteå där det kvällen innan blev en dimmig föreställning eftersom rökmaskinen var på ett ovanligt generöst humör.

Vilsen är annars inget passande ord för Gloria Tapia. Långt ifrån. Den geografiska förvirringen är en bieffekt av det intensiva turnerandet. Men under den närmsta timmen är det en bestämd, skrattnära och diskussionslysten skådespelare – svordomarna är många – som gör sig hörd i telefon.

"Jag ringer mina bröder" har sin upprinnelse i den krönika (och sedermera bok) med samma namn som Jonas Hassen Khemiri skrev efter självmordsbombningen på Drottninggatan 2010. När vi pratar har författarens öppna brev till justitieminister Beatrice Ask just gett ny glöd åt Reva-debatten.

– Jag blir så djävla förbannad över att folk har blivit stoppade utifrån sitt utseende. Att vi lever i ett rasistiskt samhälle är väldigt tydligt just nu och därför känns det väldigt viktigt att vi spelar den här pjäsen, säger Gloria Tapia och tillägger att hon saknar en feministisk pjäs om samma ämne.

– Jag längtar efter att få höra de unga kvinnorna som har liknande erfarenheter.

MÖJLIGEN BLIR DET Gloria Tapia själv som skriver den pjäsen. Det är i alla fall något hon går och funderar på under de ibland sega hotellnätterna då längtan efter familjen river i bröstet. Gloria Tapia har skrivit eget material tidigare. Dels som en av medlemmarna i scenkonstgruppen Dotterbolaget som hon startade tillsammans med Anna Blomberg och Anna Harling när de gick på Scenstudion. Dels själv, som när hon skapade den skruvade styllisten Patricia Samorano till SVT:s humorprogram "Morgonsoffan".

Hon lägger på en stark sydamerikansk brytning.

– Svenska kvinnor vågar inte vara kvinnliga, de vågar inte vara ut-man-ande... mästrar Patricia. Förlåt, Gloria.

Patricia-karaktern är inspirerad av kvinnorna Gloria Tapia växte upp med. Men att kunna driva med sitt chilenska ursprung har inte alltid varit en självklarhet för henne – identitetssökarfarserna har varit många sedan hon kom till Sverige som fyraåring.

– Jag upptäckte att jag var annorlunda när jag var elva, tolv år. Sedan har det gått från att jag har skämts för mina föräldrar för att de bryter och inte kan de svenska sociala koderna till att jag har velat smälta in och göra typiska svenska saker.

Slutligen landade Gloria Tapia i en återfunnen stolthet över sitt ursprung.

– I dag är jag stoltare än någonsin över att vara chilensare, över att ha den erfarenhet jag har. Vilken djävla rikedom det är att få växa upp på Malmvägen (i Sollentuna) där vi alla var blattar, och de enda svennarna var socialfall. Vilken rikedom det är för mig, som människa, för att förstå ett samhälle.

När Gloria Tapia som 15-åring fick rollen som Nora i Agnes Cecilia – regissören Anders Grönros fick upp ögonen för henne på Vår teater – upplevde hon det som att kliva in i en fin värld som hon inte tillhörde. Kanske, funderar hon, var det bristen på kontakter och ett självklart stöd hemifrån som gjorde att det tog tio försök innan hon kom in på Scenskolan. "Jag gick väl inte på antagningarna med världens bästa självförtroende".

Under en period studerade hon därför språk på universitetet.

– Jag tänkte att jag kunde bli översättare och översätta pjäser. Men jag var så olycklig när jag tänkte på att bara vara skådespelare som en hobby. Jag kände verkligen att jag ville stå på en scen. Det är där jag är lycklig.

LISA BODA

Namn: Gloria Tapia

Ålder: 40 år.

Bor: I Stockholms innerstad med maken, journalisten och dramatikern Manuel Cubas och en dotter, 12 år, och son, 7 år.

Tre milstolpar i karriären: Rollen som Nora i "Agnes Cecilia" öppnade hennes ögon för branschen. Tiden med egna gruppen Dotterbolaget: "Min feministiska ådra tändes verkligen där. Att spela i Lo Kauppis "Bergsprängardöttrar", "Det var viktigt och häftigt och jag fick spela på spanska."

Har dessutom: Sysslat med stand up, upplärd av Babben. "Men det var så djävla läskigt att jag inte kunde äta på hela dagen när jag skulle spela på kvällen".

Aktuell i: "Jag ringer mina bröder", i regi av Farnaz Arbabi, en samproduktion mellan Malmö stadsteater och Riksteatern. Pjäsen är uttagen till Scenkonstbiennalen i Jönköping och är Sveriges bidrag till Europe Now.

SF-bio sålt till Ratos

Bonnier har sålt SF Bio till riskkapitalbolaget Ratos som köper majoriteten av aktierna i biografkedjan. SF Bio slås samtidigt ihop med Finnkinno, som har biografier i Finland och Baltikum, rapporterar Sveriges Radios Kulturnytt. Därmed blir man Nordens största biografkoncern där Bonnier fortsatt äger 40 procent och Ratos de resterande 60 procenten. Affären värderas till tre miljarder kronor. Nuvarande vd Jan Bernardsson fortsätter som vd i den nya koncernen. SF har 43 biografier och 282 salonger och Finnkinno 24 biografier med 158 biosalonger.

En miljon till skräckteater

Nästa år är Umeå kulturhuvudstad i Europa. Förberedelserna börjar alltmer ta form och anslag fördelas ut. Umeåbaserade Profilateaterns satsning på skräckteater med nyskrivna föreställningar och internationella gästspel är något Umeå kommuns kulturhuvudstadsutskott beviljar tre miljoner kronor. Målet är att ”kunna lansera det mest intressanta, utmanande och spektakulära inom konstformerna nycirkus, gatuartisteri och varieté för en bred publik”. Och inte bara i Umeå utan på olika håll i den nordliga regionen. Teaterföreningen samarbetar också med Södra Teatern och Riksteatern.

Demokrati och yttrandefrihet på scen

Scenkonstbiennalen 2013 äger rum den 21–26 maj på Smålands Musik & Teater. Programmet är späkat: totalt visas 16 föreställningar, sex studentproduktioner, två lokala föreställningar och fem internationella gästspel. Därtill ges ett 40-tal seminarier och 17 workshops. Temat för gästspelen är scenkonst för demokrati och yttrandefrihet.

18 Scen & film nr 3 2013

Dalhalla fortsätter efter nytt stöd

Dalhallaoperan har länge haft ekonomiska problem men får nu stöd från flera håll rapporterar Dagens Nyheter. Bland tidigare bidragsgivare märks landsting, kommuner och Region Dalarna. Nyligen tillkomna stödjare är Kulturrådet och Barbro Osher Pro Suecia Foundation.

– Därmed känner vi oss ekonomiskt trygga, säger producenten Noomi Hedlund. Premiär blir det den 10 augusti på ”Rhenguldet”.

Nycirkusfestival i Umeå

Umeå Teaterförening är landets största teaterförening och arrangerar nästa år under Kulturhuvudstadsåret i hemstaden en tio dagar lång nycirkusfestival. Till festivalen har Umeå kommuns kulturhuvudstadsutskott beviljat tre miljoner kronor.

Målet är att ”kunna lansera det mest intressanta, utmanande och spektakulära inom konstformerna nycirkus, gatuartisteri och varieté för en bred publik”. Och inte bara i Umeå utan på olika håll i den nordliga regionen. Teaterföreningen samarbetar också med Södra Teatern och Riksteatern.

Invigning kostar 15 miljoner

Kulturhuvudstadsutskottet i Umeå lägger 15 miljoner kronor på invigningen av kulturhuvudstadsårets i Umeå i slutet av januari 2014. Invigningen ska pågå i tre dagar och erbjuda ”nyskapande föreställningar, konstnärliga samarbeten och medryckande aktiviteter för alla i staden”.

– Invigningen är en fantastisk möjlighet att visa Umeå, Sverige och Europa vad all den kreativa medskaparanda som finns i Umeå och det nordliga rummet kan åstadkomma, säger Marie-Louise Rönmark, kommunalråd.

Chefsbyte på Dansens Hus

Efter sex år på chefsstolen tackar Dansens Hus konstnärliga ledare och teaterchef Virve Sutinen för sig och lämnar dansinstitutionen vid årets slut. Rekryteringen av ny chef har redan påbörjats.

Dansnät slår rekord

Dansnät Sverige slog rekord 2012. En större publik än någonsin tidigare har tagit del av kringarrangemang, och fler produktioner har varit ute på turné skriver Nätverket i ett pressmeddelande. Dessutom har åskådarna kunnat möta nya koreografer och följa välkända konstnärskap.

Dansnät Sverige – finansierat av Kulturrådet – är ett nationellt turnénätverk av scener, kommuner och regioner med uppdrag att organisera turnéer och publika aktiviteter, samt arbeta för ökad kunskap inom arrangörskap, teknik och kommunikation av samtida dans.

Kulturrådet ger pengar till centrumbildningar

Kulturrådet fördelar nästan 26 miljoner kronor till centrumbildningar som verkar för att professionella kulturaktörer ska få bättre förutsättningar och kunna leva på sin konstnärliga verksamhet.

Två centrumbildningar som inte tidigare fått stöd prioriteras vid årets fördelning av stödet: Manegen och Seriefrämjandet.

Manegen är en nationell intresseorganisation för cirkus, varieté och gatuperformance som just arbetar för att skapa bättre arbetsvillkor och utvecklingsmöjligheter för sina medlemmar.

Svensk film prisad i Berlin

Vid den 63:e filmfestivalen i Berlin fick en svensk kortfilm en björnutmärkelse. Anders Hazelius fick pris för bästa kortfilm i ungdomsgruppen för ”Första gången”.

Det går bra för Dansens Hus

När vi summerar dansåret 2012 ser vi att Dansens Hus haft sitt starkaste år med totalt cirka 99 000 besökare, skriver institutionen i ett pressmeddelande.

Totalt har 171 föreställningar visats med en beläggning på 80 procent. Verksamheten har innehållit alltifrån åtta svenska urpremiärer till etablerade kompanier från hela världen.

SOS från mänskligheten

HEJ EFFEKTIVITETEN! Här kommer ett SOS från Mänskligheten. Jag förstår att du har mycket att göra, men jag hoppas ändå att du tar dig tid att läsa det här; jag ska försöka att vara så effektiv som möjligt – även om det bär mig emot.

Jag antar att du känner till att du är väldigt populär. Alla pratar om dig. Du är rentav populärare än Skavlan. Du upphöjs till det allra yppersta, det mest eftersträfvansvärda och alla anstränger sig för att du ska bli större. "Effektiviteten måste öka" ekar det.

Nu får du inte tro att jag har något emot dig, bästa Effektiviteten. Absolut inte. Många gånger är du en jättebra effektivitet som ser till att saker bli gjorda på ett alldeles utmärkt sätt. Det som jag är orolig för är att du håller på att bränna ut dig; det förefaller som att du tar på dig alldeles för mycket ansvar. Du liknar alltmer Fartblindheten.

Rätta mig om jag har fel, men nog delegerade du en del saker förr i världen. Till Skyldigheten. Vad hände med Skyldigheten och alla de andra? Jag tänker på Möjligheten, Värdigheten och allt vad de hette. Har de tvingats ut i Arbetslösheten?

ALLT VAR FÖRSTÅS INTE bättre förr. Jag är väl medveten om att Trögheten och Segheten hade ett större förhandlingsutrymme, men idag lyser de med sin frånvaro på ett nästan oroväckande vis. I ditt namn genomgår nämligen hela samhället en rasande förvandling och upphandling där man inte hinner tänka efter före förrän det är för sent. Och då är det så dags, för något annat.

Jag skyller inte bara på dig Effektiviteten, men eftersom du har fått så vansinnigt mycket på ditt bord förstår jag att du inte hinner reflektera; du stretar på – ivrigt påhejad av Lönsamheten

och Mätbarheten. Men Mänskligheten börjar bli oroad över att du inte mår bra.

Ditt problem är att du umgås alldeles för mycket med Självgodheten. Du tycks tro att kostnadseffektivitet är såväl vägen som målet. Men när effektivitet bara är liktydigt med besparingar, samordningsfördelar och att anbud går till den som är kostnadseffektivast snarare än till den som är mest kvalificerad upphör Effektiviteten värd namnet. Du står där istället som den dyrköpta Svagheten.

Jag vill dig väl, Effektiviteten. Jag vill att du ska vara en bra effektivitet. Därför föreslår jag att du lägger ut dig själv på entreprenad eller åtminstone tar in några underleverantörer. Ta kontakt med Grundtryggheten och Ödmjukheten. Du kan rentav låta Givmildheten få några timmar också; Effektiviteten måste få vara påkostad.

Tack för att du tog dig att läsa. Det är min innersta förhoppning att du snart mår bättre och återfår Värdigheten.

ANDREAS TOLLSSON

Skådespelare, avgångsstudent på Stockholms Dramatiska högskola och verksam som skribent.

DET INTELLIGENTA HOMOTS GUIDE TILL KAPITALISM OCH SOCIALISM MED EN NYCKEL TILL SKRIFTEN

NORDISK PREMIÄR 6 APRIL STORA SCEN Av TONY KUSHNER Regi NORA NILSSON

Med ANNA BJELKERUD, ERIC ERICSON, FREDRIK EVERS, JOHAN GRY, KRISTER ST. HILL, HENRIC HOLMBERG, LISA LINDGREN, DANIEL NYSTRÖM, EMILIE STRANDBERG, ANNA TAKANEN, VEE VIMOLMAL

Biljetter 031 708 71 00

www.stadsteatern.goteborg.se

Av författaren
till *Angels in America*

 Göteborgs
Stadsteater

Svensk cirkusutbildning har fått världsrykte

Cirkushögskolan i Stockholm har nått högt anseende under senare år. Vid flera stora och välrenommerade festivaler har skolans studenter prisats. Utbildningen anses vara i toppklass idag.

– Vårt kandidatprogram har blivit bra och säkert. Vi håller hög kvalitet och jobbar nu med att utveckla enskilda kurser och masterprogram, säger utbildningens prefekt Walter Ferrero.

EFTER ATT TRE KULLAR gått ut från kandidatprogrammet märker Dans- och Cirkushögskolan, Doch, en tydlig tendens – skolan och institutionen för Cirkus har gott rykte och det har spritts vida över.

– I stort sett alla världens förberedande cirkusutbildningar har fått upp ögonen för oss. Totalt går cirka 150 elever ut från dessa skolor årligen, och i år fick vi in hela 135 ansökningar till vårt femte kandidatprogram som drar igång i höst, säger Walter Ferrero.

Bland den fjärde årskullen som nu huserar på skolan finns sju nationaliteter. Studenterna kommer inte bara från våra nordiska grannländer eller Europa – de kommer långväga ifrån.

I den nybyggda cirkushallen övar Rhiannon Cave-Walker från Australien på sitt handstående nummer. Hennes klass ska snart redovisa hur de avancerar med sina akter som de håller på att vidareutveckla.

– Jag kom till Europa med en turnerande ungdomscirkus från min hemstad. När cirkusen återvände hem från London stannade jag kvar och upptäckte det engelska cirkuslivet, som ju inte är så stort. Jag läste på om skolor i Europa och fann Doch, och eftersom jag har en viss dansbakgrund kändes det fullständigt givet att söka mig hit, säger Rhiannon.

I Rhiannons klass finns det sju personer som gått sin förberedande utbildning på nycirkusprogrammet i Botkyrka kommun,

ett samarbete mellan Cirkus Cirkör och St Botvids gymnasium.

– Det är fantastiskt att vi lyckats med att odla fram en förberedande skola här i Sverige på hög nivå. I den här kullen som nu går på skolan finns en bättre fördelning mellan könen än tidigare. Det är fler tjejer än förut, säger Walter.

Det talas lite lättsinnigt i cirkusvärlden om the ”Swedish juggling style” – en slags särprägel av den svenska nycirkustraditionen under senaste år.

– Det har gjorts en kort dokumentärfilm om detta. Begreppet är lite svårt att definiera, vi skriver ju historia medan vi står mitt i den. Men om vi gör ett försök så handlar det om jonglering på hög teknisk nivå. Samtidigt är inte tekniken i fokus, utan mer sätet det görs på. Det är ett kommunikativt sätt att jonglera, präglat av dansrörelser som också betraktas som mycket innovativt, säger Marie-Andrée Robitaille, ansvarig för de konstnärliga ämnena på kandidatprogrammet.

Marie-Andrée kom till skolan efter en internationell karriär som kinesisk påleartist. Hon utbildade sig i Kanada och jobbade sedan nonstop i sex år för Cirkus Cirkör. Med tiden längtade hon tillbaka till sitt hemland och arbetade först där som artist, sedan som agent för att hitta nya talanger åt Cirque du Soleil. Så småningom rekryterades hon tillbaka till Sverige av Walter och till sin tjänst på kandidatprogrammet.

– I grunden är jag en elitgymnast som lockades över till dansen, sedan till cirkuskonsten, säger Marie-Andrée.

CIRKUSINSTITUTIONEN PÅ DOCH har funnits sedan 2005, och den startades efter Cirkus Cirkörs idoga arbete med att driva ”Cirkuspiloterna”, en treårig professionell cirkusutbildning i många år. Walter Ferrero kopplades in 2008, och en rad förändringar genomfördes på skolan. För ett år sedan gick flyttlasset

Marie-Lundström

Gruppen "Sisters", som består av tre akrobater från olika länder och som delar en önskan om att röra sig som en enda kropp, fick juryns specialpris på Festival Mondial de Cirque de Demain nu 2013

Håkan Larsson

Regina Baumann gick ut från skolan 2010 och har jobbat med Cirque du Soleil

från Botkyrka till nya lokaler på KTH Campus där Dans- och Cirkushögskolan har sina andra lokaler.

– 2010, när den andra kullens studenter skulle gå ut såg vi resultatet av de förändringar vi hade gjort. Då fick våra avgångsstudenter plötsligt förfrågningar om att komma till flera ansedda festivaler. Hela sex av våra studenter blev uttagna bland 2 000 sökande från hela världen att tävla på Festival Mondial de Cirque de Demain-festivalen, en festival känd för att lyfta fram morgondagens cirkusstjärnor. Och de vann tre medaljer, guld, brons och juryns specialpris! Att sex nyexaminerade studenter från en och samma skola togs ut bland så många sökande och vann flera priser har aldrig hänt tidigare. Det är tveklöst en indikation på att vår utbildning håller hög kvalitet, säger Walter stolt.

När festivalen gick av stapeln nu i januari igen, prisades åter studenter från skolan. Då fick gruppen ”Sisters”, som består av tre akrobater från olika länder och som delar en önskan om att röra

sig som en enda kropp, juryns specialpris. ”Sisters” uppträder på dubbel kinesisk påle och utmanar disciplinen på ett unikt och innovativt sätt. Explosion, kontrast, rytm och mänskligt jonglerande är ingredienser i deras nummer som heter ”Fly, Fall, Catch”, skrev Doch i ett pressmeddelande efter festivalen.

FAKTUM ÄR ATT DET IDAG bara finns sex högskolor världen över som erbjuder kandidatprogram i cirkus. Utöver det finns det också en skola i Kanada med hög status bland cirkusstudenter som ligger i Montreal.

– Idag talar kidsen om Montreal och Stockholm, som de bästa alternativa skolorna. Fast det är två rätt så olika skolor, säger Walter Ferrero.

Doch lägger mycket fokus på individnivå och satsar på att stärka studenter i sin egna konstnärliga vision.

– Alla de studenter som valdes ut till de Demain-festivalen,

MiBen Hopper

2009 tog skolan in sex killar som en grupp i en och samma klass. De fick utvecklas som grupp under tre år och jobbade mycket akrobatiskt. Idag är de verksamma i Frankrike,

hade skapat sina akter på egen hand. Verken var inte signerat någon regissör. Det är också vår tanke med utbildningen. Vi förbeträder dem tekniskt så långt som möjligt med våra lärare men vill samtidigt ge dem verktyg och möjligheter att förnya cirkuskonsten. Vi försöker även så ett frö hos dem och ge dem en idé om att det är möjligt att forska inom konststarten, säger Walter Ferrero.

VID DE FLESTA ANDRA högskolorna är det oftast en regissör som står bakom avgångselevernas slutnummer. Så gör inte Doch. Cirkusprogrammets nära koppling till dansutbildningarna på skolan har också gjort att koreografi är ett av huvudämnena på utbildningen.

– Det finns ett starkt samband mellan cirkus och utforskandet av rörelser på skolan, säger Mari-Andrée Robitaille.

Studenter som kommer till skolan kan ha väldigt klara koncept som de vill utveckla.

– 2009 tog vi in sex killar i en och samma klass. Vi lät dem utvecklas som grupp i tre år och jobbade mycket akrobatiskt. De antogs som individer men jobbade ihop alla tre år. De är nu verksamma i Frankrike, och fick helt enkelt tid att utveckla ett gemensamt språk här, berättar Marie-Andrée.

Doch vill att artisterna ska få med sig en stor resväska när de lämnar skolan. Den ska innehålla alla tänkbara redskap, de ska exempelvis veta hur man söker pengar, residencies och registöd.

– De ska ha tillräckligt med tillit till sin egen konstnärliga förmåga den dag de lämnar skolan, och inte i första hand koncentrera sig på hur marknaden vill att de ska utvecklas. De ska kunna stå på egna fötter som kreatörer, kunna arbeta tillsammans men också kunna jobba vidare på egen hand om de vill, säger både Walter och Mari-Andrée.

Vad beror det då på att vårt lilla land har nått en sådan position i cirkussammanhang?

Anton Graaf och Einar Kling-Odenchants är tidigare snowboardkillar som gått på Cirkus Cirkörs gymnasieskola i St Botvid. De använder kraften från varandra för att kunna göra volter när de studsar upp från en sprängbräda .

Micke Lundsfröm

Rhiannon Cave-Walker från Australien repeterar inför redovisningen i Europas modernaste cirkushall på KTH Campus.

– Jag tror delvis det beror på att utbildningspolitiken fungerar bra i Sverige när det gäller konstskolor. Det är åtminstone min reflektion som amerikan, och om jag gör en jämförelse med hur det fungerar i USA, säger Walter.

ANDRÅRSSTUDENTERNA är i full gång med att redovisa de nummer de för tillfället jobbar med. Anton Graaf och Einar Kling-Odenrants som kom från nycirkusprogrammet studsar på en språngbräda – en plank på tre meter där de använder kraften av den andra för att göra volter.

– Det är en väldigt riskfylld disciplin, det krävs en väldig precision för att jobba med hopp och volter i luften och för att sedan landa på språngbrädan igen. Men de har utvecklats något alldeles otroligt här, säger Marie-Andrée.

Både Anton, Einar och Rhiannon är nöjda med den svenska utbildningen och de har som mål att forma egna grupper som de kan turnera runt i världen med.

– Jag skulle kunna tänka mig att återvända till Australien och starta en egen cirkusskola där efter att ha arbetat mig runt om i världen några år. Den tekniska nivån i landet behöver en injektion utifrån, där finns till exempel inte de ryska influenserna som vi har här, säger Rhiannon.

I vår får Doch i Stockholm sin första doktorand Jean Paul Zacarini – och i höst drar en nytt masterprogram igång på skolan.

– Något fantastiskt håller på att ske i Sverige. Vi börjar få en bas med tidigare studenter som har erfarenhet från att arbeta med stora internationella kompanier och som vi nu kan rekrytera tillbaka till skolan. Det har varit ett problem tidigare i Sverige att vi inte haft svenska cirkuslärare. Lärarna har kommit från Kanada, Frankrike, Ryssland, Mongoliet och USA. Nu vänder den trenden, säger Marie-Andrée.

MAGDALENA BOMAN

Linn Brodén.

Håkan Larsson

Regissörer, skådespelare och filmarbetare har länge drygat ut sin ofta skrala kassa med korta påhugg inom reklamfilmsbranschen. Men branschen är inte den guldkalv den en gång var. Arvodena sjunker både för filmarbetare och skådespelare och branschen är långt ifrån reglerad.

Mattias Edvall

Till höger: Johan Ehn i reklamfilm för KIA.
Till vänster: Bland andra skådespelarna Hans Mossesson och Cecilia Forss i Ica-reklamen.

Reklamfilmens glansdagar

REDAN PÅ 1960-TALET syntes Ernst-Hugo Järegård och Margaretha Krook i de beryktade och smått bisarra reklamfilmerna för smörmärket Flora. Sedan dess har välrenommerade skådespelare som Börje Ahlstedt, Lena Endre och Pernilla August – för att nämna ett fåtal – synt i olika reklamsammanhang.

På andra sidan kameran har Roy Andersson gjort sig känd för sina underfundiga reklamfilmer för bolag som Trygg Hansa och Posten. Han är långtifrån den enda seriösa regissören som gjort reklamfilmsinlägg. Nyligen anlidade exempelvis reklambyrån John Doe Farväl Falkenberg-regissören Jesper Ganslandt för att regissera reklamfilmer till biluthyrningsfirman Europcar.

Tabustämpeln har gradvis gnuggats bort och det har blivit alltmer accepterat bland skådespelare och regissörer att ta sig an reklamjobb som ett sätt att finansiera sina mer konstnärliga projekt.

Kanske är det resultatet av en kulturpolitik där man som konstnär, skådespelare och regissör också förväntas att vara en entreprenör. Helt klart är iallafall att det har blivit allt vanligare att varva kreativa men lågavlönade jobb med olika reklamfilmsinlägg.

Men är reklambranschen verkligen den guldkalv som den ofta beskrivs som? Många hävdar att dess glansdagar är över.

– Idag finns det många fler skådisar i omlopp i branschen än för tio år sedan. Det gör också att arvodena svajar lite, säger skådespelaren Isabella Alveborg, som har erfarenhet av både spelfilm och reklamfilm.

Isabella långfilmsdebuterade år 2008 med en roll i independentkomedin *Sweaty Beards* och har sedan dess spelat både huvudroller och biroller i ett antal olika filmer. Parallellt med sina skådespelarjobb har hon gjort flera reklamfilmsinspelningar.

är över

Även om Isabella tycker att reklamjobb fortfarande kan ge bra pengar så upplever hon att branschen har blivit tuffare och konkurrensen hårdare, åtminstone när hon jämför med äldre kollegor som spelade in reklamfilmer för tio-tjugo år sedan.

– Fler och fler kan tänka sig att jobba gratis bara för att få en fot in i branschen, säger hon.

Isabella berättar att många som inte försörjer sig som skådespelare utan har andra brödjobb mer ser det som ”kul grej” att vara med i en reklamfilm. På det sättet dumpas också priserna, vilket i sin tur gör det svårare för mer seriösa skådespelare att kunna ta ordentligt betalt för sina reklamjobb.

Isabella betonar vikten av att veta sitt eget värde när man får ett reklamfilmserbjudande. Självt väger hon alltid noggrant alla för- och nackdelar innan hon tackar ja till ett reklamjobb.

– Jag utgår mycket efter vad det är för projekt och vilken re-

gissör det är innan jag tackar ja. Hur mycket förarbete gör jag? Hur mycket kommer filmen att sändas? Hur många år och i vilka länder? Hela tiden måste man ta sådana saker med i beräkningen och sedan sätta sitt värde efter det. Men många tänker nog inte på det, tror Isabella.

Monique Ghoce arbetar med scenografi för såväl reklamfilmer som spelfilmer, nu senast fanns hon med på teamlistan i Mikael Marcimains omtalade Call Girl. Hon bekräftar bilden av att skådespelare ofta ställer upp på reklamfilmsinspelningar för väldigt lite pengar. Enligt Monique är det bara när man väl har gjort sig ett namn som man kan börja ställa krav och ta ordentligt betalt.

– Idag försörjer sig nästan inga som skådespelare på heltid. Det är bara när man har tagit sig genom nålsögat som man kan börja ställa krav. Har man inte gjort det så är man utbytbar. Väldigt många är utbytbara idag, säger Monique.

Isabella Alveborg i en reklamfilm
för OBH Nordica

REKLAMBRANSCHEN STÅR naturligtvis inte heller opåverkad av den globala finanskrisen. Då kunderna skär ner på sina marknadsföringsbudgetar prioriteras också billigare reklamfilmer. Enligt Monique är det inte heller ovanligt att företag kontaktar filmskolor, just i syfte att hitta billig eller gratis arbetskraft för sina interna företagsfilmer.

– Där behöver de inte betala så mycket eftersom det finns så många unga som vill jobba. Det kan vara ett skäligt utbyte, men inte om det sedan fortsätter. Det är då det blir ett problem, säger hon.

Att den svenska reklambranschen är satt i gungning beror delvis också på den globaliseringsprocess som redan har pågått i många år. Allt har blivit mer sårbart, vilket har gjort att fler företag och produktionsbolag har valt att flytta sin produktion till låglöneländer. Detta gäller inte bara reklamvärlden, hela filmindustrin outsourcar allt större delar av sin produktion – ibland också på bekostnad av kvaliteten.

Ett talande exempel är att det amerikanska specialeffektbolaget Rhythm & Hues som, trots att det stod bakom de Oscarsbelönade effekterna till Ang Lees *Life of Pi*, nyligen gick i konkurs. Orsaken till konkursen var främst att många av Rhythm & Hues kunder valt att lägga ut produktionen av specialeffekter i låglöneländer som Kina och Indien.

På en viktig punkt skiljer sig dock spelfilmsbranschen från reklamfilmsbranschen. Medan reglerna för ersättningsnivåer och arbetstider vid långfilmsinspelningar fortfarande är hyfsat klara så är det svenska trygghetssystemet ofta satt på undantag när det gäller reklamfilmsinspelningar.

DET SKRIVS SÄLLAN KOLLEKTIVAVTAL, vilket gör att ersättningsnivåerna är extremt varierade och anställningstryggheten i det närmaste obefintlig. Och återigen – idag är väldigt många skådespelare, statister och filmarbetare utbytbara.

Jaan Kolk, förbundsdirektör på Teaterförbundet, efterlyser en

tydligare avtalsreglering inom branschen. Han ser ett problem i att de flesta av reklamfilmsproducenterna står utanför Medieföretagen (den part som Teaterförbundet tecknar kollektivavtal med när det gäller vanliga film- och tv-inspelningar), vilket har fått till följd att reklamfilmsarvodena varierar kraftigt från produktion till produktion. Och något specifikt underlag för vilka ersättningsnivåer som gäller existerar inte.

– Bilden av att förutsättningarna inom branschen har förändrats är rätt allmän, men det skulle behövas en gemensam översyn av hur villkoren ser ut, säger Jaan Kolk.

Ett annat vanligt problem inom reklambranschen i allmänhet och under reklamfilmsinspelningar i synnerhet är långa arbetsdagar. Det är framför allt inom de mer kreativa och traditionellt sett kvinnliga yrkeskategorierna där det förväntas att man jobbar övertid utan ersättning för detta, vilket har gjort övertidsproblematiken till något av en genusfråga.

– Det är oftast kvinnliga grupper som får de längsta arbets-

tiderna. De som exempelvis jobbar med kostym och mask är först på plats och går sist vid inspelningar, säger Jaan Kolk.

Filmtekniker, fotografer, ljussättare och andra mer tekniska yrken har i regel en starkare förhandlingsposition än exempelvis maskörer, dekoratörer och kostymörer.

MÅNGA ANSER ATT DET behövs en bättre reglering inom reklambranschen men mycket tyder på att det går åt det andra hållet. Som skådespelare och filmarbetare på en reklamfilmsinspelning förväntas du vara f-skattare och ha en egen enskild firma. Att så många vill in i branschen har gjort det svårare att ställa krav och lättare att bytas ut.

Som Isabella Alveborg var inne på har det blivit allt viktigare att veta sitt eget värde, något som kan vara nog så svårt i en bransch där den med vassast armbågar når längst.

Opera som väcker debatt hos unga

Låt operakonsten bli en del av samhällsdebatten. Det menar Operarepubliken som i april sätter upp en musikdramatisk föreställning med och för gymnasieungdomar.

Med hjälp av Ann Jäderlunds poesi och nyskriven musik tar de upp frågor om kropps- och utseendefixering i dagens samhälle.

Mats Bäckér

Bilder ur Operarepublikens tidigare föreställning "Tosca - eller fascist javisst" som gruppen gjorde tillsammans med en ungdomskör och som spelades i Reaktorhallen på KTH. Till höger Margaretha Dalhamn.

OPERAREPUBLIKENS INITIATIVTAGARE regissören Håkan Starkenberg och sångaren Peter Kajlinger sitter på ett café på Södermalm i Stockholm. De är båda ivriga att ta sig an sitt kommande projekt. Repetitionerna av det musikdramatiska verket "Purpurbit" startar snart med den ungdomskör som är involverad i föreställningen.

– Vi har så många bra förutsättningar. Vi har två solister, en ungdomskör, fyra medverkande ungdomar, åtta musiker och ett verk. Allt det här ska stoppas in i en låda, skakas om och hållas ut och så bygger vi föreställningen, säger Håkan Starkenberg.

Operarepubliken bildades förra året. Gruppen ser sig som en motkraft mot den museala konserveringen av operakonsten som de tycker pågår i Sverige. De vill skapa nya plattformar för sin konstform och förankra operan i mer dagsaktuella frågor. Inspi-

ration har de fått bland annat från Tyskland, där Peter Kajlinger arbetat under de tio sista åren.

– Jag jobbade länge för Staatoper Stuttgart. Där i en ryttarkasern hade de en experimentell scen Neues Musikforum som gjorde minioperor. Premisserna för dessa föreställningar var att de inte fick vara längre än en halvtimme långa. De skulle innehålla ett elektroniskt instrument var skrivna för en sångröst. Dessa uppsättningar rönt minst lika stora framgångar som Staatsoper Stuttgart. Sådana här mindre "underground"-scener finns nästan i alla större tyska städer, säger Peter Kajlinger.

Andra förebilder för Operarepubliken är Opera Dynamo West och Neuköllner Oper i Berlin. De är operagrupper med hög konstnärlig profil, och har som syfte att väcka debatt samtidigt som de vill nå både en ny och en etablerad publik. Operarepu-

bliken har ingen fast scen utan tänker skapa scenrummet där det passar dem bäst och utifrån det de vill berätta.

– Förra året satte vi upp "Tosca" tillsammans med en ungdomskör. Vi ville se hur ett samhälle styrt av en polismakt skulle kunna se ut idag. Eftersom Sverigedemokraterna är starkare än någonsin och ultranationalistiska partier vinner mark i Europa, så fick vår föreställning namnet: Tosca – eller Fascist Javisst. Vi spelade i KTHs reaktorhall. Där nere hade Scarpia skapat en underjordisk värld som han styrde och det fanns ingen utväg. Vi spelade ett 15-tal föreställningar, varav några för skolor och vi fick ett väldigt fint mottagande av publiken, säger Håkan Starckenberg.

OPERAREPUBLIKENS TOLKNING av "Tosca" har blivit inbjuden att gästspela i Kevin Spaceys "Old Vic Tunnels" i London,

men det är ännu inte klart när och hur det ska bli möjligt. Pengar saknas i nuläget.

– Tosca var en föreställning med ungdomar, men kanske inte i första hand gjord för ungdomar. Men alla professionellt inblandande tyckte det var så fantastiskt att få arbeta med unga, den kraften och kreativiteten som de hade smittade otroligt och gav mersmak. Därför går vi nu ett steg vidare och sätter upp Purpurbit, som är en opera för unga om kroppsfixering, säger Håkan Starckenberg.

Purpurbit är baserad på Ann Jäderlunds diktsvit Kalender röd. Denna diktsvit har tonsatts av Staffan Odenhall. Med hjälp av två solister – Peter Kajlinger och Heddie Färdig (som precis gått ut från Operahögskolan i Göteborg) ska en modern opera ta form. Operarepubliken har fått ekonomiskt stöd från Kulturrådet för

Mats Bäcker

något som kallas för läsfrämjande insatser. Tanken är alltså att högstole- och gymnasieelever ska få en chans att bekanta sig med Jäderlunds poesi, samtidigt som eleverna själva ska uppmuntras till att skriva poesi.

– En viktig pusselbit denna gång är den rikstäckande organisationen Reacta, som jobbar för unga människors fysiska och psykiska hälsa. De vill att unga människor bildar ideella föreningar kring kropp, själ och hälsa. Genom dem har vi kommit i kontakt med fyra personer som själva genomlevt svåra upplevelser, men kommit ur detta och idag är beredda att berätta om sina erfarenheter, berättar Håkan.

Det är tre gymnasister, samt en 24-årig kille som var och en skriver texter utifrån sina egna erfarenheter, och som kommer att användas i föreställningen. Solisten Heddie Färdig får symbolisera den unga tjejen som det kretsar kring.

Till ”Tosca” fick Magnus Lindman skriva en talad text mellan styckena som Dror Feiler fick göra musikalisk regi av. Då hade vi även med en låt av Lady Gaga.

Det gjorde körmedlemmarna från Kulturrama förvånade:

– Det var sjukt kul att få arbeta med ”Tosca”. Jag har fått en helt ny bild av vad opera är. På Kulturrama håller vi ju främst på med rock, vi har över huvud taget inte berört opera på skolan. Vi är många på skolan som plötsligt insett att opera är så mycket mer än bara gammal, mossig musik. Jag har förstått hur svår konstarten är och att man verkligen måste öva och kämpa. Jag har faktiskt börjat lyssna en hel del på opera efter ”Tosca”, säger hårdrockaren Linnea.

Denna gång, menar Håkan Starkenberg, kommer Operarepubliken arbete att bli mer verklighetsförankrad, eftersom föreställningen ska innehålla fyra unga människors berättelser. Deras texter står i tydlig kontrast till och speglas mot Ann Jäderlunds

lite mer abstrakta texter. Det hela blir likt en slags performance, en scenisk action, menar Håkan.

PURPURBIT SKA spelas på Musikaliska på Nybrokajen 11 vid tre tillfällen, och för skolorna presenteras uppsättningen som ett sceniskt språkprojekt för högstadiet och gymnasiet.

– Innan eleverna kommer till oss tar de del av ett gediget arbetsmaterial. Dels får de bekanta sig med Ann Jäderlunds poesi och göra skrivövningar. Dels får de en chans att diskutera begreppet självkänsla utifrån ett annat arbetsmaterial. Tanken är att de ska få hjälp att sätta ord på egna erfarenheter, hur de mår och diskutera det i skolan, säger Håkan Starkenberg.

Hittills har fyra skolor anmält sitt intresse för att se föreställningen. Musikaliska tar emot 400 personer, och Operarepubliken hoppas förstås att fler skolor ska intressera sig för projektet och boka upp sig till nya föreställningar på Musikaliska i höst. Och blir det inte Old Vics Tunnels för Operarepubliken i höst så råder det i alla fall inte brist på idéer:

– Vi skulle vilja göra den gamla barockoperan Gustav Vasa (som ju blev ett totalfiasko på Kungliga Operan på 90-talet) som en krogshow på Tyrol. Det är jättefin musik. Vi tänkte jobba med allt som är svenskt då, Vasaskeppet, Wasabröd, Zlatan i operiform, säger Peter Kajlinger.

Gruppen har också tankar om att göra en operaföreställning ombord på en buss där resan går mellan olika hållplatser där det händer saker. Föreställningen pågår så länge som resan pågår.

– Det behövs ingen guldfoajé för att göra opera, på en buss krävs egentligen bara hörlurar. Ingen annan än vi sätter gränser för hur vår konstform ska visas upp, säger Peter Kajlinger.

JAG är smal snygg smart.

ALLA vill ha mig.

JAG är perfekt.

PURPURBIT

EN NORMALSTÖRD OPERA

Göransson och Malmsjö om scenens lust och magi

KULTURJOURNALISTEN och teaterkritikern Lena S. Karlsson har under tre år samtalat med skådespelarna och livsparet Marie Göransson och Jan Malmsjö om ämnet: *Scenens lust och magi* (som är bokens titel utgiven på Spencer förlag). Centralt för samtalen är teatern i allmänhet, och skådespelaryrket i synnerhet. Hur läser man in "kolossala textmängder" är utgångspunkten för ett av samtalen, om hur man studerar in roller. Marie Göransson minns Per Verner-Carlssons monologpjäs *Kajakkvinnan* (1982): "Jag begriper inte

riktigt hur jag lyckades få in denna gigantiska text i blodomloppet". Lite senare replikerar Jan Malmsjö på frågan om hur man håller liv i repliken efter 141 föreställningar, apropå *Dödsdansen* 1993: "När man väl fått repliken in i systemet reagerar man med förlängda märgen". Samtalet fortsätter om samarbeten med tunga manliga elefanter (Bergman, Sjöberg och Verner-Carlsson), om chefer, kolleger, dramer och regissörer; Lena S. Karlsson tar upp scenografins, maskens och kostymens betydelse, analyserar dramer och huvud-

karaktärer, undrar över hur man förhåller sig till publik och kritik... Det blir omtagningar och variationer, bilden fördjupas efter hand som den gör i det långa och återkommande samtalet. Förtroligheten finns där, det blir vare sig skvallrigt eller anekdottyngt. Jag hade önskat fler följdfrågor, att Lena S. Karlsson litat ytterligare på förtroligheten och vridit och vänt på frågorna ett varv till, klämt dem på pulsen hårdare, stramat replikerna ännu litet till.

GERT LUNDSTEDT

DALATEATERN

rekvisitör/tekniker söktes

www.dalateatern.se

**Teater Martin Mutter
i Örebro söker
TEATERCHEF**

Du har erfarenhet av att driva en konstnärlig verksamhet och du kommer att ha ekonomi- och personalansvar

Tillträde 1 sept 2013
ansökan lämnas senast 30 apr

Mer info på:
www.martinmutter.com

Masterprogrammet
i **Nya Performativa
Praktiker** vid DOCH
presenterar sina
examensarbeten
på DOCH samt
i Kulturhusets
Hörsal den
10-11 maj.

DOCH
Drama och Översättning
Teaterstudier vid Göteborgs universitet

Läs mer på
www.doch.se

I vårt arbete med att utveckla
Regionteatern Blekinge Kronoberg till
en modern scenkonstinstitution söker vi

**REGION
TEATERN**
BLEKINGE - KRONOBERG

Rekvisitör

med samordningsansvar

Läs mer om tjänsten
www.regionteatern.se

Folkteatern Göteborg söker

INSPIICIENT

F.
FOLKTEATERN
GÖTEBORG

För mer information:
www.folkteatern.se

Välkommen med din ansökan senast 15 april.

Bli medlem i Unionens a-kassa!

Som medlem i Unionens A-kassa försäkras du din inkomst vid arbetslöshet. Efter 12 månaders medlemskap har du möjlighet att få inkomstrelaterad ersättning.

För att bli medlem behöver du skicka in en inträdesansökan och styrka att du arbetar, eller senast arbetade, inom vårt verksamhetsområde.

Det finns särskilda regler vid arbetslöshet för kulturarbetare och Unionens A-kassa har en kultursektion som kan din bransch. Vi har även en särskild sida på vår webbplats för kulturarbetare, www.unionensakassa.se/arbetslos/kulturarbete

140 kronor per månad

Det kostar 140 kronor per månad att vara med i Unionens A-kassa. När du är arbetslös betalar du bara 95 kronor per månad.

Ring till oss på kultursektionen

0770-77 77 88,

knappval 4, måndag till fredag 9.00–11.00.

För allmänna frågor har vi öppet måndag till fredag 9.00–12.00 och 13.00–15.00.

Du kan även skicka e-post till: kultursektionen@unionen.se.

UNIONEN
A-KASSAN

TEATER DAGARNA 2013

26-27 APRIL
RIKSTEATERN

Missa inte vårens teaterfest och mötesplats för alla inom folkrörelsen och scenkonsten. Teaterdagarna – en tradition sedan 1989 – bjuder på inspiration, debatt, internationella gästspel och aktuella svenska uppsättningar. Platsen är Riksteaterns lokaler i Hallunda/Stockholm. Information och anmälan på <http://teaterdagarna.riksteatern.se> Vi möts! :)

LUBU

Luleå barn och ungdoms
teaterfestival 6-10 MAJ 2013

VÄLKOMMEN till årets stora barn-
och ungdomsteaterfestival på
Norrbottnesteatern, Luleå 6-10 maj

50 föreställningar
25 teatrar

All festivalinformation www.lubu.se
NORRBOTTENSTEATERN

WERMLAND OPERA SÖKER

TEKNISK PRODUCENT & SCENCHEF

Wermland Opera är värmlänningarnas eget operahus med uppdrag att producera, främja och utveckla scenisk, konstnärlig verksamhet. Vi söker nu efter dig som vill axla uppdraget som vår nye tekniske producent och scenchef. Läs mer på www.wermlandopera.com. Välkommen med din ansökan senast den 22 april.

EST. 1975

**WERMLAND
OPERA**

CONCERT OPERA MUSICAL

Välkommen till den första svenska
Scenkonstbiennalen
21-26 maj 2013 i Jönköping

Efter fem Dansbiennaler och tio Teaterbiennaler är det nu dags för den första Scenkonstbiennalen. Vi presenterar sexton utvalda föreställningar från hela landet, fem internationella gästspel på temat yttrandefrihet och demokrati, sex högskoleproduktioner av nästa generations artister, värdstadens egna föreställningar samt en mängd seminarier, workshops, träningspass, samtal, debatter och en storslagen fest.

Sista anmälningdag är den 15 april.

Gör din anmälan på
scenkonstbiennalen.se

Väl mött i Jönköping 21-26 maj

Scenkonstbiennalen
arrangeras av Teaterunionen.
Värdteater i år är
Smålands Musik & Teater/ Spira

BIENNALEN
SCENKONST
BIENNALEN
SCENKONST
BIENNALEN
SCENKONST
BIENNALEN
SCENKONST
BIENNALEN

En utbildning som kommer att förändra ditt liv.

- 2-årig gestaltutbildning för teaterarbetare i samarbete med Gestaltinstitutet-international och Ösel Gestaltakademi, börjar i september 2013
- Inför utbildningen ordnas vecka 23 och 31 en introduktionskurs på Ösel Gestaltakademi i Estland.
- Skådespelararbete enligt gestaltmetoden vecka 30
- Intensiv gestaltterapi vecka 23 och 31, öppen för alla.

Det mänskan oftast lär ångra på sin dödsbädd är att hon levt upp till andras förväntningar istället för att ha förverkligat sitt eget liv. Det tycker jag är litet i senaste laget.

KOM PÅ KURS!

INFO:

www.groth.fi

marcus.groth@welho.com

eller ring: +358415323733

Förbundsnytt

Förhandlingsläget

Under våren omförhandlas flertalet av Teaterförbundets kollektivavtal.

Förhandlingarna med Svensk scenkonst om ett nytt institutionsteateravtal befinner sig i ett slutskede. Preliminärt datum för slutförhandlingar är den 10 april. Därefter upptas förhandlingarna om privatteateravtalet. Också förhandlingarna om nya avtal för den fria scenkonsten med Danscentrum och Teatercentrum är påbörjade.

Med Medieföretagen har förhandlingar-

na om ett nytt avtal för film och kommersiell tv återupptagits. För biografområdet inleddes förhandlingarna i mitten av april.

För SVT/UR har träffats ett nytt avtal som redovisas på annan plats i tidningen. Förhandlingarna med SR/UR har påbörjats. Teaterförbundet har också under en längre tid förhandlat om nya avtal med dubbföretagen. Förhandlingarna med SDI Media och Dubberman har strandat.

Filmspelningar får besök av Teaterförbundet

Varje månad gör Teaterförbundet arbetsplatsbesök på aktuella filmspelningar. Under mars besöktes bland annat inspelningarna av Bron, Den fördömda, Krakel Spektakel, Tommy och Barna Hedenhös uppfinner julen.

– Under besöken träffar vi skyddsombudet och den fackligt förtroendevalda för att diskutera arbetsförhållandena för teamet. Vi försöker vara där under teamets lunch, för att så många som möjligt ska hinna ställa frågor, säger Eleonor Fahlén, regionalt skyddsombud.

Vill du att Teaterförbundet besöker din inspelning, kontakta Eleonor Fahlén eleonor.fahlen@teaterforbundet.se

Följ oss i press & media

På Teaterförbundets hemsida hittar du uppdaterad information om aktuella frågor, som till exempel avtalsförhandlingar, nya förmåner, yrkesträffar och utbildningar. Via hemsidan kan du även läsa de nyhetsartiklar där Teaterförbundet omnämns i press och media.

Inspelningen av Krakel Spektakel

Fördelaktig bolåneränta

Du som är medlem i Teaterförbundet kan ansöka om bolån hos SEB till en extra förmånlig ränta. Du får låna högst 85 procent av bostadens marknadsvärde och maximalt fem gånger hushållets årsbruttoinkomst.

Erbjudandet gäller dig och din eventuella medlåntagare som har eller väljer SEB som huvudbank. Läs mer om erbjudandet på hemsidan.

Från avdelningarna

Reva är en gigantisk tjurskitshög

Davood Tafviziyan, 28 år, upp vuxen i Kiruna, Vetlanda och Jönköping. Bor i Stockholm. Skådespelare. Teaterbanan började då jag kvoterades in på scenskolan, halkade in via svågerpolitik på Dramaten, och nu senast, mutade jag mig in i styrelsen på TF. Eller inte.

Är van vid att jobba i upp-försbacke, mot och under diskriminering. Tycker att det är viktigt med allvar, humor, empati, självdistans och reflektion.

Satir är ett intelligenta vapen mot tjurskit. Reva är en gigantisk tjurskitshög. Vår regerings klassiska politiska pr-trick (skapa rädsla och agera frälsare genom att radera "problemen"), i ett desperat försök att vinna röster bland vilseledda och ta bort fokus från allt de själva lyckats med. Bland annat ökad arbetslöshet och minskad utbildningsnivå. Inkomstskatten oförändrad. Tjurskit.

Turnerar nu med pjäsen "Jag ringer mina bröder". Älskar resor, fotboll och fantasy-film. Tycker det är viktigt att använda ordet, när en får det eller tar det.

Mamma är min förebild. Jobbar fackligt då jag vill att vi ser över och gör rent i eget hus, för precis som i övriga samhället, behövs en grovsanering. En humanisering. Konst kan göras på olika sätt och olika skickligt, och därvid ska olikheterna stanna. Försvara din rätt att inte dra fördelar av ojämlikhet.

Ny spelare i Artistkatalogen

Teaterförbundets Artistkatalog har fått en ny videospelare. I det nya systemet kan högupplösta filmer publiceras direkt på datorn, i mobiltelefonen eller läsplattan.

När filmerna laddas upp till Artistkatalogen konverteras den till tio olika visningsformat för att klara alla olika varianter av datorer, mobiltelefoner och visningskvaliteter. Dessa processer tar lite längre tid för systemet att genomföra jämfört med tidigare.

– Nu finns det möjlighet att publicera högupplösta filmer, vilket förbättrar kvaliteten avsevärt. Det är därför viktigt att användarna byter ut äldre lågupplösta filmer mot högupplösta, säger Pelle Lindberg, vd för Millerspath som ansvarar för utvecklingen av Artistkatalogen.

Teaterförbundet

/ för scen och film

Förbundsstyrelsen

Verkställande utskott: **Anna Carlson** (skådespelare) ordförande, **Gunnar Lundberg** (sångare), förste vice ordförande, **Minna Krook** (dansare/koreograf), andre vice ordförande samt **Simon Norrthon** (skådespelare), **Thomas Nording** (scen tekniker).

Övriga ledamöter: **Ulrika Dalenstam** (administratör), **Mathias Lafolie** (regissör), **Karin Larson** (skådespelare), **Jenny Larsson** (tekniker), **Beatrice Järås** (skådespelare/musikalartist), **Pontus Plaenge** (skådespelare/regissör), **Peter Schildt** (filmregissör) och **Ulla Svedin** (skådespelare) och **Annika Stöberg** (filmmaskör) adjungerad.

Kontakt: Förbundsstyrelsens e-postadresser finns på webben under fliken förbundet/organisationen.

Teaterförbundets kansli:

Besöksadress: Kaplansbacken 2A
Postadress: Box 127 10, 112 94 Stockholm.
Telefon: 08-441 13 00
Öppettider: Vardagar: 9.00–16.30

E-post: info@teaterforbundet.se
Hemsida: www.teaterforbundet.se
[facebook.com/teaterforbundet](https://www.facebook.com/teaterforbundet)
twitter.com/teaterforbundet

Förbundsnytt

På de här sidorna kan du läsa om vad som är på gång inom förbundet. På teaterforbundet.se hittar du mer information och fler nyheter. Har du tips för sidorna mejla ase.axberg@teaterforbundet.se

Annonsera i scen & film?
Kontakta SB-media AB

08-545 160 72

ÅRETS DEKLARATION

I år ska din deklaration för inkomståret 2012 lämnas till Skatteverket senast torsdagen den 2 maj.

Som vanligt får du tips och råd i Teaterförbundets häfte "Deklarationsupplysningar".

Där kan du bland annat läsa:

- Nyheterna i årets deklaration.
- Exempel på hur du redovisar dina olika inkomster och gör dina avdrag.
- Råd till egenföretagare.

Deklarationsupplysningar finns att ladda ner under fliken "Faktabanken" på hemsidan, www.teaterforbundet.se

RÄTTIGHETSHAVARMÖTE

Teaterförbundets Rättighetsbolag anordnar vartannat år ett rättighetshavarmöte. Till detta kallas rättighetshavare som under de senaste åren erhållit ersättning från bolaget.

På mötet redovisas Rättighetsbolagets verksamhet och du får information om aktuella upphovsrättsfrågor. Två ledamöter ska också nomineras till Rättighetsbolagets styrelse.

Underlag till mötet kan rekvireras från Teaterförbundets Rättighetsbolag eller läsas på www.teaterforbundet.se under fliken Rättighetsbolaget/Upphovsrätt.

Måndag 6 maj 2013, kl. 17.00
Kaplansbacken 2 A, lokal "Stallet", Stockholm

Vi bjuder på smörgås och öl/vatten.
Anmäl dig senast 25 april till rattighetsbolaget@teaterforbundet.se eller 08-441 13 00

Rättighetsbolaget
/ Teaterförbundets upphovsrätts-
tjänst, Tromb

Kalendarium

- 18 apr **Whatever Dance Toolbox**
Med Nikolina Pristaš och Ana Kreitmeyer från BADco (Trappan).
- 22 apr **The creative voice med Saule Ryan**
Femdagars workshop för dansare (Trappan)
- 25 apr **Vad händer? Finansiering i Kultursverige 2013**
Frukostseminarium (Kulturkraft Stockholm)
- 26 apr **Frukostsamtal med konsulenter för kortfilm**
Under Skånes Filmfestival (Kulturkraft Syd)
- 29 apr **Laurie Hutzler - Script workshops**
Hur skriver man komplexa karaktärer och historier som berör på riktigt? (Kulturkraft Stockholm)
- 2 maj **Sök stipendium från Konstnärsnämnden**
- 4 maj **Upplevelsebaserat skådespelararbete**
Tvådagars workshop med Dag Norgård (Kulturkraft Syd)
- 5 maj **Nätverk/frukostseminarium för scenografer**
Upphovsrätt för scenografer med Gunnar Furumo (Kulturkraft Stockholm)
- 6 maj **Möte för rättighetshavare i Tromb**
i Stockholm. Alla rättighetshavare är välkomna!
- 6 maj **Förbundsstyrelsemöte**
- 7 maj **Spetsutbildning i copywriting**
(Kulturkraft Stockholm)
- 7 maj **Att skriva ansökningar**
Ur ett lokalt, regionalt och europeiskt perspektiv (Kulturkraft Syd)
- 14 maj **Den nya skatteförfarandelagen**
(Kulturkraft Stockholm)
- 18 maj **Brainwork, Bodywork, Voicework and Fireworks**
Master Class med Tom Burke för musikalartister (Kulturkraft Stockholm)
- 20 maj **En grundkurs i Sketchup**
För scenografer och utställningstekniker (Kulturkraft Stockholm)
- 20 maj **TMA:s arbetsmiljöutbildning 20-21 maj**
(Teaterförbundet och Svensk Scenkonst)
- 21 maj **Scenkonstbiennalen i Jönköping 21-26 maj**
Workshops och seminarier på www.scenkonstbiennalen.se
- 21 maj **Clown- och Commedia dell'Arte-teknik**
I Karlshamn med Josefin Andersson från 123 Schtunk (Kulturkraft Syd)
- 25 maj **Contemporary Broadway Singing Tim Burke**
Tredagars workshop för musikalartister (Kulturkraft Syd)

Frankrike och Tyskland framgångsrika i filmstöd

I alla filmproducerande länder i Europa utgår offentligt stöd till film. Skillnaden i effektivitet, målinriktning och omfattning är dock stor mellan olika system. Frankrike och Tyskland ligger helt klart i topp när det gäller stödformer.

Ett offentligt stödsystem måste vara förutsägbart, varaktigt och pålitligt för att kunna spela en avgörande roll i utveckling och förnyelse av filmproduktionen.

Stödform	Sverige	Frankrike	Tyskland	Spanien	Storbritannien
En räkka av sammantagna stödåtgärder med strategiska syften ¹					
Belöning av framgångsrika projekt					
Avgift för tv-bolag eller distributör					
Avgift på biljettintäkter					
Avgift på dvd eller digitala intäkter					
Överenskommelse om tv-bolags insatser i film					
Kvotering av biografvisning och/eller tv-visning					
System som kombinerar stöd till utländska samproducenter					
Produktionsvolym 2010 (miljoner Euro)	93,7	1498	463	598,7	1401
Antal filmer	41	261	71	201	119
Genomsnittlig budget (miljoner Euro)	2,3	5,7	2,7	2,9	11,8

Källa: Olsberg SPI, International Support Systems for Film, juni 2010.

¹ Enligt Jonathan Olsberg är detta en form som tar hänsyn till mångsidighet och strategisk inriktning. Många länder har olika stöd, men för att rymmas i denna kategori måste det finnas ett helhetsperspektiv. Till exempel att bara sätta in pengar regelbundet i en produktionsfond utan koppling till initiativ avseende utbildning, infrastruktur, export, mediestruktur etc, kommer endast att leda till en överhettad marknad.

Det finns många olika filmstöd även i starka filmländer utanför Europa, som exempelvis Kanada, Sydkorea, Australien och Brasilien.

Svenska produktionsuppgifter är från 2009 och tyska från 2011.